

PÅ VEJ

Børneliv i daginstitutioner gennem 149 år

Praktisk forhåndsviden

Hæftet her er tænkt som supplement til udstillingen PÅ VEJ - dagligliv i Gladsaxes børneinstitutioner gennem 149 år.

For ja! Ethundredeniogfyrre år! Så mange års vuggestue- og børnehavehistorie dækker dette lille hæfte. Fordelt på to artikler, der støtter og supplerer hinanden, men som i øvrigt er skrevet ud fra to vidt forskellige metoder.

I 1861 åbnes Bagsværd Asyl. Det er vores startår. Charlotte Voss skriver om perioden fra 1861 til 1949, og baserer sin viden på kildestudier. Altså traditionel historieskrivning, hvor der er studeret gamle protokoller og papirer i stor stil.

Slutåret er 2010. Eva Molins artikel tager udgangspunkt i i dag og trækker linier bagud til 1950. Artiklen er skrevet journalistisk og baseret på studier ude i det virkelige daginstitutionsliv her og nu. Sidste punktum blev sat i marts 2010.

Fælles for de to artikler er, at vi har forsøgt at holde fokus på børnene og de overordnede, pædagogiske linier. Hvordan var og er det at være barn i en vuggestue eller børnehave? Hvad laver børnene hele dagen? Hvad er pædagogernes rolle? Og for tiden før ca. 1970, hvad var barneplejerskernes rolle i barnets liv? Hvordan spiller pædagogik og samfund op til hinanden og sammen?

Det er de store linier. Og det handler om Gladsaxe. Vi håber, I vil nyde historien og historierne. God læselyst.

Venlig hilsen
Charlotte og Eva

Forsidefoto: Matthew fra Vævergårdens vuggestue snuser til blomsterne. Pædago- gen har lige forinden spurgt ham, om blomsterne dufter. Svaret blev en bestemt hovedrysten, det gjorde de bestemt ikke! Billedet er taget af Eva Molin i efteråret 2009 og vises med venlig tilladelse fra Matthews forældre.

PÅ VEJ – fra asylmoder til barneplejerske

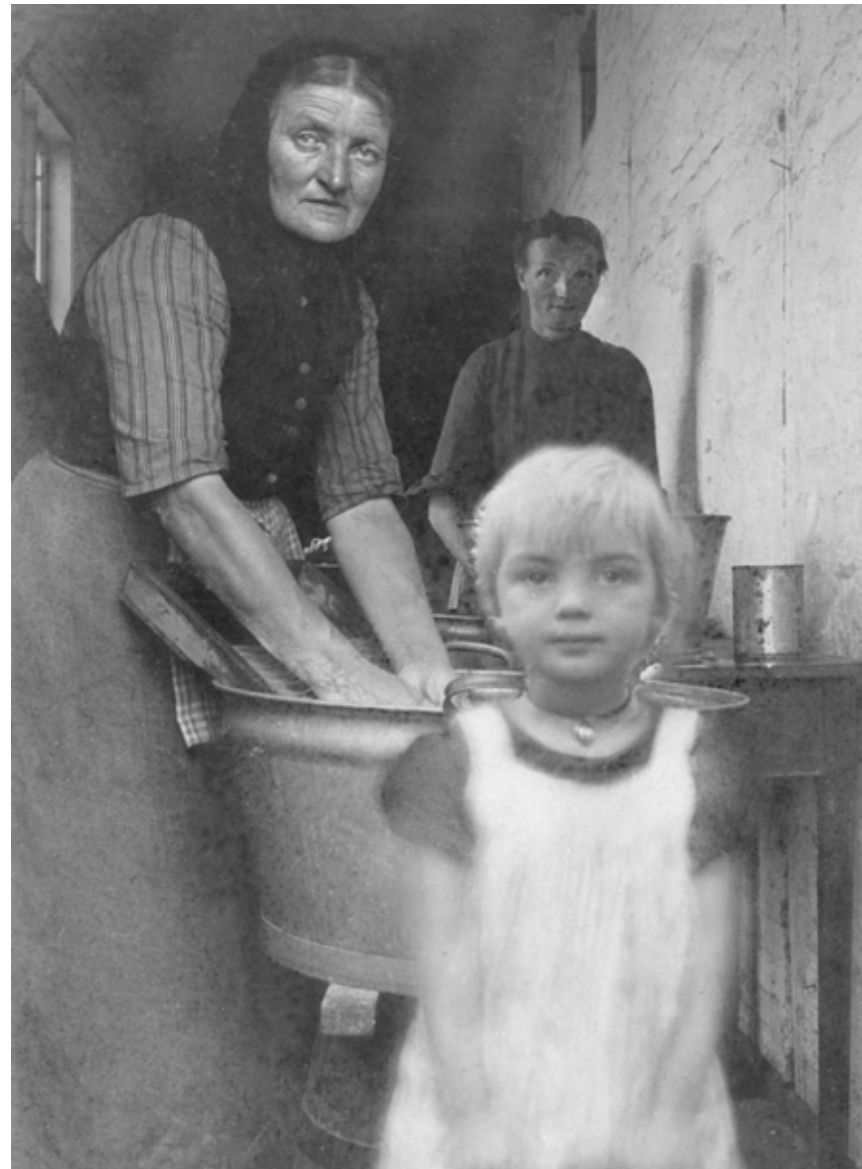
Af: Charlotte Voss, Gladsaxe Byarkiv

Hvor gjorde man af børnene i gamle dage? Familiemønsteret i det 19. århundrede var typisk baseret på, at børnene blev passet i hjemmet af mødrene, mens det var fædrene, som stod for at tjene til føden. Store dele af befolkningen var fort-

sat beskæftiget i landbruget, så kvinderne passede hjem og børn samt hjalp til på gården.

Sådan var det dog ikke i alle familier. Med Næringsloven af 1857 fik fruentimmer adgang til næringsdrift på samme måde som mændene, såfremt de var enlige og over 25 år. Det gav de enlige, kvindelige forsørgere bedre vilkår, når de skulle finde arbejde. Men hvor kunne de få deres små børn passet?

Det 19. århundrede var også præget af en stigende industrialisering. Flere og flere mænd forlod landbruget til fordel for et job på fabrikkerne. Det var ikke de store lønninger, fabriksarbejderne fik. Det, kombineret med det stigende behov for arbejdskraft gjorde, at flere kvinder begyndte at få job på fabrikkerne. Når begge forældre var beskæftiget uden for hjemmet for at sikre familiens overlevelse, skabte det et behov for, at de små kunne blive passet andet steds.

Familiens kvinder samlet omkring vasketøjet. Billedet illustrerer det typiske familiemønster, hvor kvinderne passede hjemmet og børnene. Elisabeth står i forgrunden, mens hendes mor, Emmy Kirstine Bentine Ekdahl, står ved det bageste vaskebræt. Det er formentlig Emmys mor, Karen Kirstine Ekdahl, der står ved det forreste vaskebræt. Emmy var gift med Gartner Ove Mohr, som købte matrikel 2g i Mørkhøj i 1904. Her indrettede han blomstergartneriet Sølyst. Billedet er restaureret af Kaj Bonne.

Børnepasning bag slagteren på Bagsværd Hovedgade 121. Hvad skulle forældrene gøre, når de ingen pasningsmulighed havde? Fotograf: Inger Dybdahl.

Bagsværd Asyl i 1913. Her ses asylmoder sammen med børnene, som blev passet på asylet. Asylet lå på Bagsværd Hovedgade 153. Fotograf: ukendt.

Idéen om asyler

Idéen med et sted, hvor småbørn af fattige forældre kunne opholde sig, mens forældrene var på arbejde, opstod i slutningen af det 18. århundrede. Her oprettede Louise Scheppeler, der var tjenestepige hos præsten i Steinthal på grænsen mellem Frankrig og Tyskland, i 1782 det første asyl for børn mellem 2 -7 år.

I Danmark blev det første asyl oprettet i 1828 af "Det kvindelige Velgørenhedsselskab". Prinsesse Caroline Amalie (1796 – 1881) var initiativtager til asylet, og året efter oprettede hun for egne midler "Prinsesse Caroline Amalies Asyl" i Kronprinsessegade i København. Efterfølgende opstod der flere asyler rundt om i landet.

Gladsaxe Kommune fik sit første asyl i 1861. Bagsværd Asyl stod færdigt den 10. november 1861, og prisen var 700 rigsdaler. Bestyrelsen for Bagsværd Asyl vedtog, at asylet skulle indvies og tages i brug fredag den 18. kl. 3 om eftermiddagen.

Oprettelse af asyler

Det var normalt et asylselskab, som oprettede og drev asylerne. I asylselskabet blev der valgt en bestyrelse, der så valgte en forstander til at administrere asylet. Der blev ansat en bestyrerinde, også kaldet asylmoder til det daglige arbejde. Det var almindeligt, at asylmoderen var alene om at passe børnene. Det gjorde ingen forskel, hvor mange børn, der var i asylet.

Tanken bag asylbevægelsen var, at børnene skulle have et sted, hvor de kunne være under opsyn og blive plejet. I begyndelsen var det hovedformålet, men motivet bag asylbevægelsen ændredes med tiden. Børnene skulle opdrages til gode borgere og ikke blive til udskud. Efterhånden kom der også en forestilling om, at børnene skulle lære noget.

I asylerne lærte man børnene dyder som "lydighed, sandhedskærlighed, fredsommelighed og gensidig velvilje". Datidens pædagog kaldtes i daglig tale for asylmoder. Hun skulle lære børnene de helt basale ting. Biblen blev symbol på 1800-tallets pædagogiske dyder.

Pædagogikken på asylerne i Danmark, hvis man kan kalde det pædagogik, var streng disciplin efter mottoet "ro, renlighed og regelmæssighed". I de store asyler opholdt børnene sig meget af dagen på den såkaldte asyltrappe – en af trin opbygget forhøjning, hvor børnene modtog nogen undervisning – mest af bibelsk karakter. Der blev bedt og sunget salmer og sange, og børnene fik undervisning i strikning, i regning ved hjælp af en kugleramme og i skrivning på små tavler. "Fordelen" med asyltrappen var

Dr. theol. et phil. Christian Andreas Herman Kalkar var sognepræst ved Gladsaxe Kirke i 25 år fra 27. marts 1843 til 1868. Dr. Kalkar blev den første formand i bestyrelsen for Bagsværd Asylselskab, som dannedes i 1860. Fotograf: ukendt.

også, at asylmoderen kunne nå dem med riset, og på den måde holde styr på dem. En asylmoder kunne have op til 170 børn, som hun skulle passe. Helt så galt har det dog næppe været i Bagsværd, hvor der var ca. 20 børn og ingen trappe.

Bagsværd Asylselskab

I 1860 blev bestyrelsen for Bagsværd Asylselskab dannet. Bestyrelsen bestod af fremtrædende borgere fra Bagsværd. Formand var sognepræst dr. Kalkar,

Bagsværd Hovedgade 149 ved hjørnet af Pinjevej. Det lille hus i midten var Bagsværd Asyl 1936. Fotograf: ukendt.

andre medlemmer var proprietær Rudolph Larshoff på Kongsvillie, gårdejer og sognefoged Peder Madsen og hustru fra Bakkegården samt skolelærer Møller.

Bagsværd Asyl var, som sagt, ifølge asyllets forhandlingsprotokol færdigt den 10. november 1861. Asylet blev bygget på en grund, som Peder Madsen lod udstykke fra Bakkegården, men selve udstykningen gik først i orden i 1862. Skødet blev tinglyst i juni 1862. Asylet lå på Bagsværd Hovedgade 153.

Asylbygningen

I juni 1865 besluttede bestyrelsen til Bagsværd Asyl at sælge den til asylet hørende bygning til sadelmager Jens Ole Jensen i Bagsværd for 900 rigsdaler. Bestyrelsen vedtog også, at asylet skulle fortsætte. Der skulle ansættes en lærerinde og der skulle lejes lokaler på et bekvemt sted i Bagsværd. Jens Ole Jensen ejede bygningen, hvor asylet oprindeligt lå frem til 1876, hvor baronesse Isabella Maria Francisca de Stampe af Aldershvile overtog bygningen.

Ifølge årsregnskabet for 1866 for Bagsværd Asyl fremgik det, at asylet allerede i juli 1865 var i gang igen, idet man lejede et hus, indkøbte bøger og tavler, malede møblerne m.v. Det lejede hus var ikke specielt godt, og bestyrelsen ønskede i stedet at leje snedker Chr. Johansens hus. Det viste sig dog, at han havde glemt at opsig de forrige lejere, så da asylet skulle flytte ind, boede de andre der endnu. I stedet flyttede asylet ind i et lejet lokale hos vognmand Peter Nielsen.

Den 24. september 1884 overdrog ejerne af asylbygningen, baronessen og hendes mand, baron de Stampe, skødet til Bagsværd Asylselskab, hvis formand på dette tidspunkt var sognepræsten i Gladsaxe, Adam Vilhelm Holm.

Bagsværd Asyl

Bagsværd Asyl var det første pasningstilbud, som opstod i Gladsaxe Kommune. I 1863 blev Bagsværd Asyl besøgt af 14 til 20 børn. Asylet bestod af tre værelser og et køkken. Det store værelse blev benyttet af børnene, mens asylmoderen boede i de

to små rum. Asylmoderen havde ingen hjælp til børnene. Der var ikke noget legetøj eller andre former for aktiviteter på asylet.

I forhold til nutidens forhold på daginstitutionerne, manglede der på asylet både personale og legetøj. Forklaringen på dette skyldes de få midler, som bestyrelsen for asylet havde til at drive pasningstilbud for. Asylet blev finansieret gennem frivillige bidrag, og en lille familiebetaling.

Bagsværd Asylselskabs økonomi var rigtig dårlig. Asylet havde en elendig kassebeholdning og ingen muligheder for at få nogen større indtægter i form af bidrag.

Det var svært at få økonomien til at løbe rundt. Derfor blev bestyrelsen enig om, at afvikle asylet i Bagsværd. Den 17. juni 1870 blev de enige om, at opsig jomfru Vexø, som røgter af asylgerningen og ligeledes at opsig den lejlighed, hvor asylet havde haft lokaler.

I november 1870 mødtes asylbestyrelsen for sidste gang på Bagsværd Skole. De blev enige om, at overdrage overskudet på 4 mark, 6 ½ skilling, en kakkelovn, og øvrigt inventar til et nyt asyl, som de ønskede en bedre skæbne end det gamle. I forhandlingsprotokollen for Bagsværd Asyl fremgik det ikke, hvornår et nyt asyl skulle oprettes.

Fru Margaretha Nissen var en af de kvinder, som blev bestyrelsesmedlem af Bagsværd Asyl i 1907. Margaretha var gift med Mathias Nissen (f. 16. oktober 1871) fra Højgården. Margaretha står med siden til og ser på Mathias Nissen, som holder et lille barn. Giver Grethe Beck.

Hvorvidt der blev drevet asylvirksomhed i Bagsværd i perioden efter 1870 og frem til 1907, kommer til at stå hen i det uvisse. Der var ingen notater i forhandlingsprotokollen for asylet i perioden december 1870 til september 1907. Først den 2. oktober 1907 blev der igen skrevet i protokollen. Her fremgik det, at en ny bestyrelse for Bagsværd Asyl oprettedes. Formanden blev sognepræst Hatting. Interessant er det, at de øvrige bestyrelsesmedlemmer alle var kvinder. Det er interessant, at kvinderne fik plads i bestyrelsen, i en periode hvor det stadig var almindeligt at bestyrelsesposter var besat af mænd. I den tidligere bestyrelse for Bagsværd Asyl var alle bestyrelsesmedlemmer mænd. Eneste undtagelse var hustru til sognefoged Peder Madsen fra Bakkegården. I 1907 var det fruene fra de store gårde, som blev medlemmer af bestyrelsen. Det var fru Olsen fra Grushøj i Bagsværd, fru Nissen fra Højgård, fru Svendsen fra Christianslyst og fru Olsen fra Frydensgave.

Bagsværd Asyl fik igen til huse i den gamle asylbygning på Bagsværd Hovedgade 153.

Det nyoprettede Bagsværd Asyl modtog fra 1907 et årligt tilskud fra Sognerådet. I 1908 udgjorde det årlige tilskud 150 kr. Bestyrelsen for asylet arrangerede forskellige fester og koncerter, hvis formål var, at skaffe indtægter til driften af asylet.

En gang årligt gennemgik bestyrelsen for Bagsværd Asyl bygningen. I forbindelse med gennemgangen i 1908 valgte

bestyrelsen, at lade bygningen hvidte udvendig og opsætte navneskiltet ”Bagsværd Asyl” i jernbogstaver.

Bestyrelsen vedtog endvidere, at der skulle udarbejdes en husorden for asylets daglige drift, som skulle beskrive asylmoders gerning. Desværre er denne husorden ikke bevaret. Den ville have været en interessant kilde til beskrivelse af børn og voksnes dagligdag i Bagsværd Asyl. Der er ikke bevaret mange kilder til belysning af Bagsværd Asyls historie ud over den flere gange omtalte forhandlingsprotokol, som desværre kun dækker perioden frem til 1913.

I 1930 var det kommunale tilskud, som Bagsværd Asyl fik på 500 kr. På trods af det kommunale tilskud gik det ikke så godt for asylet. Bygningerne var gamle og utidssvarende, hvorfor kredslægen gjorde indsigelse mod asylets fortsatte eksistens, hvis ikke en del af forholdene blev bragt i orden. På sognerådsmødet den 10. juni 1930 oplyste sognerådsformand Fr. Wilumsen, at bestyrelsen for Bagsværd Asyl havde sendt en skrivelse sammen med en udtalelse fra sundhedskommissionen. Asylbestyrelsen meddelte, at der savnedes midler til at føre asylet videre, hvis de krav, som kredslægen havde stillet, skulle opfyldes.

Det sædvanlige tilskud fra kommunen var ikke blevet bevilliget, men det blev dog vedtaget at bevillige 500 kr. samtidig med, at det blev tilkendegivet, at der ikke fremtidigt ville blive ydet tilskud til asylet, hvis ikke forholdene blev bragt i

Sognerådsformand C.V. Rasmussen blev formand for bestyrelsen af Søborg Asylselskab i 1912. Fotograf: ukendt.

orden. Det kunne asylselskabet imidlertid ikke klare.

Gladsaxe Kommune overtog i 1935 asylbygningen, asylselskabet blev nedlagt, og driften af asylet var i mellemtiden ophørt i 1933.

Søborg Asylselskab og privat pasning

Asylet i Bagsværd var det første pasnings-tilbud, der var i kommunen. I Søborg forsøgte nogle borgere at få et nyt asyl i gang.

I november 1912 blev Søborg Asylselskab stiftet. Bestyrelsen, med C.V. Rasmussen som formand, begyndte at lede efter egnede lokaler til asylet. Det viste sig dog allerede i maj 1913, at de lokale

borgere ikke interesserede sig for at være medlemmer og betale kontingent til Asylselskabet. I 1914 blev bestyrelsen enige om opstarten af Søborg Asyl. Der var blevet fundet lokaler, hvor asylet kunne leje sig ind. Fru Olsen, som var medlem af bestyrelsen, havde tilbudt at se efter børnene til at begynde med. Der blev dog ikke indmeldt nogen børn. Fru Olsen oplyste, at hun havde hørt, at der var to familier, som havde behov for pasning af deres børn. De ville dog ikke melde børnene ind i asylet, fordi fru Olsen skulle se efter børnene. Det medførte, at bestyrelsen indså, at det ikke var nu, de skulle starte et asyl. De spurgte, om sognerådet ville forvalte selskabets formue på 500 kr. De valgte at give 100 kr. i bidrag til Bagsværd Asyl. Selskabet blev opløst i 1920.

Interessant er det, at der var et pasningsbehov i Søborg, men at familierne ikke valgte at benytte sig af tilbuddet. En forklaring på dette, udover at fru Olsen ikke var så populær, kan være at ideen med asylerne oprindeligt var at være et sted, hvor børn af småkårsforældre kunne opholde sig. Familierne havde nok ikke ønsket at blive sat i kategorien fattigfolk, blot fordi der var behov for at begge forældre måtte arbejde. Denne antagelse bliver understøttet ved, at de lokale borgere ikke interesserede sig for at være medlemmer af og betale kontingent til Asylselskabet.

I 1920'erne blev der oprettet nogle små private børnehaver, hvor forældrebetalingen var de eneste midler til driften.

Farvevindler var en del af det legetøj, der skulle udvikle børnenes farvesans i montessoribørnehaverne.
Fotograf: Eva Molin

En sådan institution var Inger Kehlets private børnehave fra 1924 – 1931 i villaen "Bien Venu" på Bagsværdvej, (senere Krogshøjvej 24). Det var ikke ualmindeligt, at en ugift kvinde forsøgte at skabe sig en levevej som ejer af en børnehave, selvom hun ikke havde nogen relevant uddannelse i forhold til børnepasning. Inge Kehlet var for eksempel bogholder.

Pædagogikken – Fröbel og Montessori

To hovedpersoner, inden for den tidlige småbørnspædagogik, kom til at præge hele daginstitutionsområdet i det indledende arbejde fra asylerne til børnehaverne. Det var Friedrich Fröbel, født i Thüringen i 1782, og Italiens første kvindelige læge, Maria Montessori (1870 – 1952).

Grundlæggeren af den første børnehave var Fröbel. Når det kom til at hedde børnehaven, skyldtes det Frøbels billede, med pædagogen som gartneren, der vandede og gødgede de små planter - børnene i væksthuset – børnehaven.

Udgangspunktet i hans teser var, at mennesket af naturen er godt, og han gik derfor ind for en udstrakt grad af frihed for børnene. Fröbel lagde hovedvægten på barnets spontane aktivitet. Derfor var legen og det skabende arbejde nøglebegreber i hans tanker om børneopdragelse, ligesom sang og dans også indgik i børnehavens daglige liv.

Montessori lagde hovedvægten i opdragelsen på barnets frihed og selvstændighed. Som følge deraf var der i hendes pædagogiske teorier, indeholdt tanker om børnenes formåen og dermed klare ideer om, at børnene på et tidligt tidspunkt skulle beherske en række praktiske gøremål såsom påklædning m.v.

Et andet aspekt i hendes teorier var sanseopdragelsen. Til sanseopdragelsen benyttedes det specielt udviklede montessorimateriale, som bl.a. bestod af cylinderblok, regnestænger, farvevindler m.v. Montessori lagde stor vægt på, at barnet deltog i det daglige arbejde i den udstrækning, det lod sig gøre. Med hen-

syn til den praktiske indretning, skulle børnene have små borde og stole, som de selv kunne flytte rundt med og ikke som i den frøbelske børnehaven, der havde fast placerede borde og stole.

Der er store ligheder mellem Frøbels og Montessoris tanker og ideer, og Maria Montessori lagde heller ikke skjul på, at hun skyldte Fröbel en del af æren. Både Fröbel og Montessori lagde megen vægt på barnets frihed, men der er bestemt også en del forskelle. Nøglebegreber i Frøbels tanker om børneopdragelse var legen og det skabende arbejde, hvorimod Montessori så børneopdragelse mere fra

et videnskabeligt udgangspunkt, som indeholdt ideer om, hvad børn skulle være i stand til på forskellige udviklingstrin. Kontrasten mellem de to pædagogiske linjer må være, at Fröbel lagde vægt på legen, mens Montessori stillede "krav" til børnenes formåen.

Den første kommunale børnehaven

Den 20. maj 1933 blev Socialreformen gennemført. Reformen gav mulighed for at opnå statstilskud til etablering af børnehaver. Den mulighed ønskede Gladsaxe Kommune at benytte sig af.

Daghjemmet C.V. Rasmussens Minde. Børnene leger sanglege. Daghemmet var den første kommunale børnehaven i Gladsaxe Kommune. Dans og sang var et af nøglebegreberne i den frøbelske pædagogik. Giver: Ingrid Voss-Jensen.

Døgninstitutionen C. V. Rasmussens Minde var blevet oprettet i 1927 for private midler. Døgninstitutionens formål var at give mulighed for at anbringe mindre børn i døgnpleje, mens deres mødre var på hospitalet eller af anden grund var ude af stand til at passe dem.

Der var ikke anbragt ret mange børn på C.V. Rasmussens Minde. Det gjorde det enkelte barns ophold meget dyrt. Samtidig havde institutionen en dårlig økonomi, på trods af det kommunale, årlige tilskud på 3000 kr.

Allerede den 15. marts 1933 vedtog sognerådet at nedlægge børnehjemmet, og i stedet oprette et daghjem under kommunens administration. Samtidig blev der oprettet et børnehaveudvalg til at lede børnehaven. Forsørgelsesforstander Chr. Petersen, tømrermester P. Johansen og lærer Ingvar Nielsen blev medlemmer af dette udvalg (senere socialudvalg).

Sognerådet startede børnehaven i marts 1933, selvom socialreformen først blev vedtaget i maj. Sognerådet forventede at få efterbevilliget udgiften for etableringen af børnehaven, men det fik de ikke. Når børnehaven var oprettet før lovens ikrafttræden, kunne der ikke ydes statsstøtte til oprettelsen.

Billedet her er taget omkring 1937. Henne ved døren sidder lederen, Erna Jensen. Erna Jensen var allerede blevet ansat i 1927, hvor C.V. Rasmussens Minde endnu var et børnehjem, men hun fortsatte som børnehaveleder samme sted til omkring 1960. I venstre side, ved vinduet, sidder frøken Ulla. De store piger lærte at strikke, det var godt for både finmotorik og til at lære at sidde stille i længere tid. Fotograf: Hans J. Hansen

Daghjemmet C.V. Rasmussens Minde

Ved starten den 1. maj 1933 var der indskrevet syv børn på stedet. Men allerede i november var der 50 børn i hjemmet, som var godkendt til 21. Mange af børnene var stuvet sammen i et kælderrum, for at blive underholdt med fortællinger, mens de øvrige børn sov. Derfor besluttede sognerådet allerede den 8. november samme år, at der skulle bygges til, så der kunne blive plads til 50 – 55 børn. Dette var nødvendigt, hvis kommunen ikke ville risikere at miste statstilskuddet, når institutionen var overbelagt.

Ifølge vedtægterne for C.V. Rasmussens Minde skulle de små børn beskæftiges efter de frøbelske metoder, mens de store børn, som gik i skole, skulle have lektiehjælp. Det har dog været begrænset, hvor meget disse metoder er blevet anvendt i praksis, idet lederen ingen uddannelse havde, bortset fra et kursus

Buddinge Børnehave startede 1. september 1940 med 51 børn mellem 2 og 7 år. Huset er blevet udvidet flere gange. Her ses alle børnene i 1945. Giver: Inger Majken Rasmussen.

på 14 dage. Endvidere var der i starten blot ansat lederen og en medhjælper til at passe ca. 50 børn.

Buddinge Børnehave og Nanna Funder's anvendelse af Montessori

Buddinge Børnehave blev etableret af pædagog Nanna Funder i 1940. Børnehaven blev privat startet, men fik tilskud af sognerådet.

Når en børnehave skulle have tilskud fra det offentlige krævedes det, at den til gengæld havde vedtægter, som bl.a. indeholdt bestemmelser om, at børnehaven udelukkende eller fortrinsvis modtog børn fra mindrebedemidlede familier, og kun undtagelsesvis, når der var plads, fra bedrestillede familier. Det tog Nanna Funder ikke megen notits af. Ifølge stambogen (protokollen) var det i høj grad børn fra bedrestillede familier, som gik i børnehaven, til trods for den meget lange venteliste.

Nanna Funder lagde mere vægt på en

På sommerlejr med Buddinge Børnehave i Bjørnstrup i Jylland, hvor børn og voksne blev indkvarteret i forsamlingshuset. Siden fik børnehaven sin egen grund forærende til den årlige sommerlejr, men da det blev for dyrt for én børnehave at drive, blev sommerlejren omdannet til Gladsaxe Børnehavers Sommerkoloni. Fotograf: ukendt.

anden formålsparagraf i vedtægterne: at børnehavens formål var at modtage børn, der af sociale eller pædagogiske grunde trængte til pleje og opdragelse uden for hjemmet. Nanna mente, at alle børn, uanset forældrenes indtægt, trængte til pleje og opdragelse uden for hjemmet. Kommunen blandede sig ikke i det.

Buddinge Børnehave adskilte sig i forhold til andre institutioner i kommunen ved, at den pædagogiske metode, som Nanna Funder anvendte, var den montessoriske. Ifølge vedtægterne for børnehaven skulle børnene beskæftiges med montessorimaterialer, som omfattede tegning, sløjd, ler, træ, syning, sang og rytmik.

Nanna Funder var en engageret pædagog, som gik sine egne veje. Hun indførte bl.a. krybbespillene, som blev en

tradition i mange år. Det var også hendes fortjeneste, at en gruppe børnehavebørn, som de første i landet, fik mulighed for at rejse på koloniophold i de nordiske lande. Socialministeriet gav tilskud til børnehavens rejse og koloniophold.

Fra bungalow til krisedag hjem

Behovet for flere pasningspladser steg i Gladsaxe Kommune. Dette skyldtes dels den stigende befolkning i kommunen dels, at flere kvinder kom ud på arbejdsmarkedet.

C.V. Rasmussens Minde var konstant overbelagt. Ventelisterne var lange både til C.V. Rasmussens Minde og til den private Buddinge Børnehave. Det var nødvendigt, at kommunen skaffede flere børnehavpladser. De svære restriktioner

i forbindelse med krigen gjorde det ikke til nogen nem opgave for kommunen at skaffe nye børnehaver.

Rådhusets økonomi gennem mange år, frk. Fabritius de Tengnagel, døde. Hun havde boet i en mindre bungalow i nærheden af rådhuset. Sognerådet besluttede den 1. februar 1944, at indrette et krisedag hjem i hendes tidligere hjem på Kontorvej 18. Byggeudvalget udarbejdede en plan for ændringer af villaen, som 1. august kunne tages i brug som daghjem. Institutionen fik navnet Solvang.

Efter ombygningen var der i stueetagen et køkken og tre værelser, det ene med udgang til terrassen. Fra den stue, hvor de mindste børn skulle være, var der nedgang til kælderen. Stuerne blev tapetseret med børnetapeter med H.C. Andersens motiver. Desuden var der et kontor, som også skulle fungere som isolationsrum. Isolationsstuen blev anvendt som sygestue, hvis det blev nødvendigt. Der kunne anbringes skærme ud for de små senge, hvis flere børn var syge samtidig. I kælderen blev der indrettet garderobe, vaskerum og toiletter, foruden brænd-

Her ses den bungalow som Gladsaxe Kommune indrettede til krisebørnehave i 1944. Børnehaven åbnede kl. 6 om morgenen og en del af børnene var der indtil lukketid 12 timer senere. Fotograf: ukendt.

sels- og redskabsrum. Der var dog det lille problem, at kloakeringen var dårlig, og kælderen af og til stod under vand, hvilket var særdeles upraktisk og ubehageligt for børn og voksne.

Solvang blev indrettet med plads til 40 børn i alderen 2 – 7 år. Ved indvielsen af Solvang, mente sognerådsformand Fr. Willumsen, at: ”selvfølgelig må vi ikke stoppe op med dette hjem. Der er også andre steder i kommunen, hvor der er trang til et sådant sted. Derved gør vi en virkelig indsats i arbejdet mod den stigende kriminalitet”. Her fremgår yderligere et formål med oprettelsen af institutionen ”arbejdet mod den stigende kriminalitet.” Denne tanke, at daghjemmet skulle være forebyggende, var ikke nogen ny tanke. Allerede i debatten om de første asyls, var den fremme. Det ligger naturligvis også i betegnelsen ”forbyggende børneinstitutioner”, som daginstitutionerne hed indtil 1965.

Solvang, som blev oprettet som krisehjem, fik lov til at eksistere i 37 år. Dette fortæller noget om behovet for hele tiden at skaffe flere institutionspladser.

31. juli 1944 kunne Krisebørnehaven Solvang tages i brug. Billedet her er fra indvielsen. I første række fra venstre står: sognerådets næstformand Baaring Hansen; kontorchef Carl Sørensen; forstanderinde for C.V. Rasmussens Minde frk. Jensen; formanden for socialudvalget A.K. Jørgensen; forstanderinden for ”Solvang” frk. Lund; sognerådsformand Frederik Willumsen; overinspektør Oluf Skjerbæk; sognerådsmedlemmerne I.C. Larsen og Jørgen Jørgensen; bygningsinspektør Folmer Andersen og lokomotivmester Steffensen fra Bagsværd. Fotograf: E. Poulsen.

Nye, moderne lokaler til børnehaven

Efter krigen opførte Gladsaxe Almennyttige Boligselskab bebyggelsen i Vibevænget, og havde fra begyndelsen tænkt sig at indrette en børnehaven, som kommunen kunne leje sig ind i. Det var her, at Vibevængets Børnehaven fik til huse i en selvstændig bygning. I kælderen var der rum til barnevogne, en garderobe, toiletter og vaskerum til børnene.

Vibevængets Børnehaven åbnede den 1. april 1948 med Gunver Arvidsen som leder. Den blev godkendt den 25. september samme år med plads til 54 børn. I stueetagen var der tre stuer og en stor sal, kontor og isolationsrum, foruden køkken og toiletter til de voksne.

Mia Nissen overtog i 1953 ledelsen af børnehuset. Hun fortæller: ”Vores pædagogiske linje tog sit udgangspunkt i Montessori og baseredes på kreativitet. Børnene delte vi op efter alder, men jeg

ville helst have blandede grupper. Det tog tid at gennemføre dette, men til sidst havde vi i hver gruppe børn i alderen 2 – 7 år, dog kun 4 toårige i hver gruppe.”

I de kommunale daginstitutioner i Gladsaxe blev den frøbelske pædagogik, den mest anvendte frem til 1949. Mange af de kommunale daginstitutioner anvendte dog Montessoris teorier om sanseopdragelsen. Til sanseopdragelsen benyttedes det specielt udviklede montessorimateriale, som bl.a. består af cylinderblok, regnestænger, farvevindler m.v. I den private daginstitution Buddinge Børnehus under ledelse af Nanna Funder var det derimod indskrevet i vedtægterne, at børnene skulle beskæftiges med Maria Montessoris materiale.

Legerum i Vibevængets Børnehaven på Vibevænget 5 i 1948. Fotograf: Bror Bernild.

Dehns Vaskeri udvidede med egen børnehave - og sidenhen også med en vuggestue - for de ansattes børn. Børnehaven blev, ligesom resten af vaskeriet, tegnet af Poul Henningsen, og indrettet i tre brugte flygtningebarakker, som virksomheden fik lov at købe billigt efter krigen. De tre barakker lå i forskellige niveauer og med hver sin indgang. Fotograf: ukendt.

Dehns Dampvaskeri opretter Børnehave

Der eksisterede allerede nogle fabriksbørnehaver i København, men i Gladsaxe var der endnu ingen. Dehns Dampvaskeri, der var en udpræget kvindearbejdsplads, fik ideen.

I 1948 manglede vaskeriet arbejdskraft. Det var ikke så nemt at få kvinderne ud på arbejdsmarkedet, når der ingen institutionspladser var til deres børn. Altså måtte der først sørges for børnene.

Direktøren på Dehns Dampvaskeri, B. Hechscher, kom i kontakt med arkitekterne Simon P. Henningsen, Poul Henningsen og Tutti Lütken samt pædagogen Thora Raknes. Der blev indkøbt tre flygtningebarakker, og så etablerede man Dehns Børnehave i 1948.

Thora Raknes, som blev leder af Dehns Børnehave, var uddannet på Kursus for

Småbørnspædagoger. Hun var meget progressiv og en god igangsætter. Hendes holdning til pædagogik kom til at præge institutionen. Ifølge hendes efterfølger, Martha Müller, førte personalet en progressiv og kreativ pædagogik efter datidens forhold.

Børnehaven havde forældremøder allerede i 1948. Fire om året. Det var dog ikke altid, at forældrene forstod institutionens pædagogik. En mor klagede engang over, at børnene legede sexlege. Dette fik Martha Müller til at låne moderen Hegels bog "Hvordan Mor" med hjem. Den næste dag havde moderen lagt bogen ind på kontoret uden kommentarer. Efter fyraften kaldte Martha hende ind på kontoret og spurgte, hvad hun syntes om bogen. Det var dog noget af det værste svineri, hun nogensinde havde læst, svarede moderen.

En anden gang, fortæller Martha Müller, klagede en række forældre over, at børnene var nøgne på legepladsen. Men det var altså varm sommer, og børnene nød at pjaske i vandbassinet.

Børnehaven brugte meget at tage på udflugter og ture med børnene. De tog ind til byen, på museer, i Zoologisk Have, i skove og til stranden.

Om vinteren lavede de meget kreative ting, de tegnede, malede og legede med ler. Værdiløse materialer fik de mange forskellige steder fra, og det anvendte de til mange morsomme ting lige fra legetøj til julegaver.

Ro, renlighed og regelmæssighed

Den pædagogiske tanke om ro, renlighed og regelmæssighed, som allerede havde sin grundtanke tilbage til asylbevægelsen, prægede stadig dagligdagen i krisedagshjemmet Solvang i 1940'erne.

Børnehaven åbnede kl. 6 om morgenen. Alle børn skulle være kommet inden kl. halv otte. Børnene afleverede først deres tøj nede i garderoben sammen med det mærke, hvert barn havde fået: en firkantet træplade med en farvelagt tegning af f.eks. en svane eller en bold, en bamse, en tyrolerhat, eller hvad man nu kunne finde på. Derefter blev børnene placeret på de små "muntert kolorerede" glaspotter, så blev de vasket og friseret.

Legende børn i Dehns Børnehave 1949. Fotograf: ukendt.

Daghjemmet C.V. Rasmussens Minde. Hygiejne var en del af datidens mantra, når det gjaldt børneopdragelse. Her lærte børnene at vaske hænder selv. Giver: Ingrid Voss-Jensen.

Ved ottetiden spiste de lidt af deres medbragte mad og fik et krus mælk til, og kl. halv ti samledes alle til morgensang. Indtil kl. halv tolv beskæftigede de sig på forskellig vis. Når vejret var godt, legede de under opsyn i haven eller gik en tur. Når det regnede, gjorde de gymnastik eller legede sanglege eller tegnede, lavede farveklip osv.

Efter frokost skulle alle børn under fire år hvile indtil til kl. 14.

Midt på eftermiddagen fik de mælk. Resten af dagen gik med leg, og de skolepligtige fik hjælp til deres lektier. De første børn blev hentet hjem ved firetiden, de sidste sjældent tidligere end lige før lukketid kl. 18.00

De tre "r'er" i vuggestuen

Ro, renlighed og regelmæssighed prægede meget de første egentlige vuggestuer. De tidligere institutioner havde været for børn i alderen 2 – 7 år. Vuggestuerne blev for børn i alderen 0 – 3 år. Den første vuggestue i kommunen blev oprettet den 21. juni 1948. Gladsaxe Kommunes Vuggestue blev placeret på Gladsaxevej 29. Den var godkendt til 54 børn i alderen 0 til 3 år.

Der blev indrettet to spædbørnestuer i stuetagen. Den ene til tolv "sengebørn" på 0 – 3/4 år, den anden til tolv kravlebørn på 3/4 – 1 1/2 år. På første sal blev der indrettet to legestuer til 30 "legebørn" på 1 1/2 - 3 år. Andensalen blev indrettet til personalet. Der var ansat en leder og en assistent, der begge var sygeplejend-

Daghjemmet C.V. Rasmussens Minde. Tre af de større børn vasker sig i ansigtet inden spisning. De store børn, der gik i skole, blev efter skoletid hjulpet med lektier. Fotograf: Gerh. Krogh.

dannede, en kokkepige og seks elever, der alle boede i vuggestuen. Desuden var der ansat tre uddannede barneplejersker.

Børnene fik fuld forplejning og fuld beklædning i den tid, de var i vuggestuen. Dette gav personalet en del sy - og reparationsarbejde. Og så var der ikke at forglemme alt rengøringsarbejdet, som eleverne tog sig af. Det skulle gøres grundigt. Renlighed var et nøglebegreb.

Når man ser nærmere på arbejdsplanen for en af stuerne, spædstuen, fremgår det tydeligt, hvor meget vægt der blev lagt på ro, renlighed og regelmæssighed i vuggestuebarnets hverdag.

Dehns Børnehavn. Børnene her var kommet en tur i et badekar i 1949. Fotograf: ukendt.

Til højre ses planen for elevarbejde om formiddagen. Retningslinjerne for arbejdet om eftermiddagen var de samme. Hygiejnen i første række. Kun hvis der var tid, kunne eleverne kæle med de små. Stimulere børnene til andet end renlighed og at spise skulle man ikke.

Mad i tiden

Det fremgår ikke af de kilder, som er bevaret fra Bagsværd Asyl, om børnene fik mad på asylet. Det må antages, at de selv måtte medbringe deres frokost.

I begyndelsen af det 20. århundrede betalte forældrene 25 øre om dagen pr. barn til asylet. 25-øren blev lagt i en sparebøsse, der stod i køkkenet. Der var ingen kontrol med, hvor mange penge der blev lagt i bøssen. Om natten blev sparebøssen gemt i asylmors seng. Inkluderet i forældrebetalingen var, at hvert barn fik et glas mælk om dagen.

Arbejdsplanen

Eleven lukker gade- og kælderør op. Der dækkes med puslesager, evt. køreposer hænges bag sengene, der slås ned til de børn, der ventes.

Assistenten bader så mange børn, som hun kan nå inden kl. 7.

Morgenmad mellem 7 – 7.15.

Spædstueeleven begynder at bade børn. Mens der ventes på maden, tages madrasserne frem til luftning af eleven.

Kl. 7.30 møder mælkekøkkeneleven, man enes om at vaske efter assistentens anvisning. Hver morgen tales om vejret, og om hvad børnene skal have på udendørs.

Kl. 9 er børnene ude.

Der ryddes op og luftes grundigt ud – gøres godt rent – husk at komme i kroge.

kl. 10. 30 kommer mælkekøkkeneleven, de to elever skifter børnene og lægger de små på maven, der luftes ud i 5 min. Potter skylles af.

Kl. 11 mad. Aldrig mad ind, mens der er potter - ej heller skifter vi et "lugtebarn" medens der makes. Husk, der skal holdes en vis hygiejnisk standard af hensyn til bestemmelserne, der er mange børn på relativ lidt plads.

Madplanen for 14 dage kunne se sådan ud i 1945

- Frikadeller med sovs og kartofler
- Stegt sild med persillesovs og kartofler
- Grønålsrand med grøntsager og kartoffelmos
- Kærnemælkssuppe, smørrebrød med ost og råkostsalat
- Medisterpølse med stuvet spinat
- Fiskefrikadeller med kartofler og tomatsovs
- Frikassé
- Biksemad
- Kogt torsk med persillesovs (grønål, hakket)
- Indianerragout
- Grønålssuppe
- Mannagrød, smørrebrød med råkostsalat
- Fars i kål med kartofler
- Sammenkogte grøntsager

Morgenmad kl. 8
Middagsmad kl. 12
Mælk kl. 15

Børnene på C.V. Rasmussens Minde skulle selv have deres mad med, men de fik et krus mælk to gange om dagen. Betalingen for at få sit barn passet, blev på to kroner pr. barn om ugen med moderation for søskende. Der kunne endvidere gives hel eller delvis friplads. Lederen fik 1000 kr. om året plus kost og logi. Når børnene kom om morgenen, spiste de lidt af deres medbragte mad, hvis de ikke havde spist hjemmefra. Herefter sad de rundt om bordet og sang.

I den private Buddinge Børnehavn indførtes en madordning. Dagen startede ved 6-8 tiden med, at børnene legede, så spiste de havregrød med mælk. Derefter ryddede børnene selv op, vaskede op mv. Formiddagens fritidssysler kunne herefter begynde. Foruden morgenmaden fik børnene varm mad en gang om dagen.w

Det var en sund og afvekslende kost, men så måtte børnene også betale 5 kr. om ugen (september 1946), og det var mere, end de kommunale børnehaver forlangte.

På Krisedaghjemmet Solvang arbejdede man på at få etableret bespisning af børnene. Arbejdstiden var lang for forældrene, og det kunne knibe med også at nå at lave varm aftensmad, når de kom trætte hjem. Børnene, der var i børnehaven i mange timer, måtte have mad flere gange. De havde ofte vanskeligt

Buddinge børnehavn, hvor man har rykket frokosten udenfor. Fotograf: ukendt.

Her er børnene i Dehns Børnehave i gang med et mellemmåltid. 1949. Fotograf: ukendt.

ved at spise rugbrød hver gang. Derfor var der overvejelser i gang for at få indført egentlig bespisning af børnene. Der var dog en del vanskeligheder af praktisk art i tiden under og lige efter besættelsen. Der var rationering på en del fødevarer, så hvert barn skulle aflevere to grynmærker, to hvedemelsmærker, et smørmærke og to til tre suktermærker pr. kvartal.

Det blev obligatorisk, at børnene skulle have varm mad én gang dagligt i kommunens børnehaver fra den 1. januar 1945, og det blev så til gengæld lidt dyrere for forældrene at have børn i børnehave. Når børnene havde indtaget deres varme mad, kunne de mindste godt have behov for en lur.

Stengårdsparkens Børnehave 1949. Fotograf: Strüwing.

Sovetid

Inde i Bagsværd Asyl var der i børnestuen et stort bord, to slagbænke og en træbriks, hvor børnene kunne sove, hvis de blev trætte.

Børn under fire år skulle alle hvile sig i Krisedaghjemmet Solvang. Hvert barn fik udleveret en lille liggestol og et tæppe. Var vejret godt, blev liggestolene slået op uden for, var vejret dårligt inde i den store stue.

I den nyopførte Stengårdsparkens Børnehave, som blev startet i 1948, havde man fået bygget etagesenge, der var indbygget i væggene og kunne slås ud efter behov, når de små blev trætte.

Leg inden døre

På Bagsværd Asyl fandtes ingen legeredskaber, og der var heller ikke nogen form for materialer at beskæftige sig med. Asylet kunne blot lige få økonomien til at køre rundt, så der blev ikke tænkt i anskaffelse af legetøj.

Indendørs leg i Dagshjemmet C.V. Rasmussens Minde foregik ved, at børnene sad rundt om bordet og sang. Al indendørs beskæftigelse var lagt an på, at børnene sad stille omkring bordene. De havde dog små stole og borde i modsætning til asylet. Der var også en del legetøj. Der var små biler, dukker, et dukkehus, ligesom der var tal- og farvebrikker. Børnene kunne også bruge gartrisser til at lave "hestetømmer" med.

Det var dog ikke nemt at få sognerådet til at give penge til legetøj. Ifølge referatet af socialudvalgsmøde den 6. november 1944 fremgår det, at frk. Jensen i de

Daghjemmet C.V. Rasmussens Minde. Børnene og en assistent regnede på kugleramme. 1950. Fotograf: Gerh. Krogh.

senere år havde ansøgt om 50 – 75 kroner om året til legetøj, og alligevel var man vidende om, at hun meget mod sin vilje, derudover havde hjemsøgt samtlige kommunens legetøjsforretninger og anmodet om gaver, således at hun var i stand til at give børnene et stykke legetøj hver.

Frk. Jensen var ikke den eneste institutionsleder, som manglede legetøj til sine børn. Thea Bank Mikkelsen, som var bestyrerinde af Krisedaghjemmet Solvang, skrev til Socialudvalget den 7. november 1948, og bad udvalget hjælpe med at forbedre forholdene, blandt andet med nogle små ændringer.

Bagvæggen var indrettet med skabe, hvori legetøjet befandt sig. Solvang, 1945. Fotograf: Teknisk Foto.

Thea ønskede en "dukkekrog" i den ene stue, så børnene kunne få det lidt mere intimt, end det ellers var muligt på en institution. Hun havde også nogle ønsker om legemateriale. Hun havde i øvrigt taget en stor tavle og en rutsjebane med hjem fra en tur til Sverige. Børnene var meget glade for disse ting, så hun ønskede, at børnehaven kunne overtage dem.

Connectorklodser til de store, og pusle-, regne-, og læsespil til de mindre. Disse ting, som hun mente var nødvendige for børnenes åndelige udvikling, var også nævnt i ansøgningen.

Lidt mere specielt var det, at Thea ansøgte om at få specielt materiale, som hun kunne bruge i legeterapi til behandling af børn med adfærdsvanskeligheder, så hun kunne gøre brug af de særlige kvalifikationer, hun havde på dette område.

Daghjemmet C.V. Rasmussens Minde d. 14. juni 1957. Drengene havde fundet sig nogle store bildæk at trille med. Giver: Ingrid Voss-Jensen.

C.V. Rasmussens Minde. Udendørs var der et lille hjørne af haven, hvor børnene kunne lege. Resten af haven måtte de ikke komme i.

Derimod var forholdene lidt bedre i Buddinge Børnehave. Hele haven var blevet lavet om til legeplads (i modsætning til C.V. Rasmussens Minde). En legeplads skulle være mere end en sandkasse. Derfor blev der bl.a. støbt et stort bassin af cement, som kunne bruges til alt muligt. En del af haven blev også brugt til skrammellegeplads.

I forbindelse med 25 års jubilæet for Buddinge Børnehave i 1965, sammenlignede læge Preben Schlanbusch børnehavens legeplads med de mere moderne institutioners legeplads. Han skrev: ”

Stengårdsparkens Børnehave 1949. Her leges ismejeri. Fotograf: Strüwing.

Dens udenværker er ingen asfalteret firkant med klatrestativ og gynges. Der er klatrestativ og den slags, der er forskelligt rullende materiel og der er skrammellegeplads, men der er også en have med træer og buske, græs og blomster, som gør det hele smukt og harmonisk – selv skrammellegepladsen – og inddeler arealet, så forskellige grupper kan udfolde sig forskelligt.”

Ifølge Mia Nissen, som var leder af Vibevængets Børnehave var selve legepladsen sparsomt indrettet. Der var intet legetøj, udover sandkasse, gynger og et stykke gravet jord.

Indrettede legeplads i drivhus

I 1948 hvor Dehns Børnehave blev etableret valgte initiativtagerne at placere

de tre barakker lidt forskudt af hinanden, så hver afdeling fik sin egen indgang. Der blev indrettet en stor legeplads – en del af den i et nedlagt drivhus. ”Man” syntes, at det var dejligt, at børnene kunne være under tag i dårligt vejr, men man glemte at tage i betragtning, hvordan børn leger og tumler rundt. Det var ikke længe, det drivhus var intakt, og så måtte det rives ned.

I det hele taget bar legepladsen lidt præg af, at det var en arkitekt, Poul Henningsen og ikke en pædagog, som havde tænkt legepladsen. I forbindelse med oprettelsen af legepladsen var der blevet plantet et lille kastanjetræ i midten af sandkassen. Det så yndigt ud, så længe det var lille. Men efterhånden som det voksede, blev det til besvær. Sandet måtte

En af PHs mindre fikse ideer var, at plante et kastanjetræ midt i sandkassen. Træet voksede sig hurtigt meget stort og fældede enormt, så sandet måtte næsten udskiftes hvert år. Træet nåede ikke at blive ret gammelt, førend det blev fældet. Fotografiet er desværre ret dårligt, men meget sigende. Fotograf: ukendt.

Dehns børnehave 1949. Til børnehaven hørte en stor have, som børnene var med til at tilplante. Jorden til vaskeri og børnehave var udstykket fra et gartneri, som lå umiddelbart op til børnehavens have. Fotograf: ukendt.

skiftes ustandseligt, fordi det blev snavset af nedfaldne blade, og en dag blev det for meget, og træet blev fældet.

Fest med formål

En af de ting, som måske har sat lidt kulør på asylbarnets hverdag kan have været de fester, som asylet afholdt.

Festerne blev dog afholdt med det klare formål, at skaffe penge til Bagsværd Asyl. Asylet var afhængigt af frivillige bidrag.

Den 8. april 1908 afholdtes der koncert på Bagsværd Kro med forskellige kunstnere. Her gik overskuddet til asylet.

Det var asylets bestyrelse, som stod bag planlægningen af disse arrangementer. Andre arrangementer gav også tilskud til asylet. Således gik bl.a. noget af overskuddet fra Børnehjælpsdagen i Gladsaxe Kommune til asylet. En anden måde at tjene penge på var salget af velgørenhedsfrimærker, som blev solgt til fordel for Bagsværd Asyl i 1909.

I 1911 kunne Bagsværd Asyl fejre 50-års jubilæum. Søndag den 16. oktober skulle det fejres. Jubilæet begyndte med bespisning af asylbørnene i asylet kl. 3.

Efterfølgende blev der holdt en højtidelighed i menighedshuset med sang og tale af bl.a. formanden.

Om aftenen kl. 19.30 blev der afholdt jubilæumskoncert i Bagsværd Kro. Billetterne kostede en krone, og overskuddet gik til Bagsværd Asyl.

Et årlig tilbagevendende arrangement i asylet var julefesten. I 1912 blev festen afholdt den 29. december kl. 4 i selve asylet. Herefter fortsatte festen i menighedshuset kl. 5. I 1913 blev festen dog ikke afholdt på grund af en skarlagensfeberepidemi, men gaverne til børnene blev trods alt uddelt til jul.

Ifølge et koncertprogram, blev der afholdt koncert sankthans aften 1913 til fordel for Bagsværd Asyl. I forbindelse med koncerten var der indsat ekstratog fra Bagsværd til København kl. 12.25 nat, så folk fra Hovedstaden havde mulighed for at deltage.

Det var ikke blot asylet, som benyttede sig af at tjene penge til institutionen ved

Dette velgørenhedsfrimærke blev solgt fra Bagsværd Asyl i 1909. Fotograf: ukendt.

Krybbespil i Buddinge Børnehave 1947. Fotograf: ukendt.

at afholde fester eller lignende arrangementer. I 1943, hvor Buddinge Børnehave ønskede at købe den anvendte ejendom på Buddinge Hovedgade 133, skaffede Nanna Funder blandt andet pengene til købet, ved at afholde en basar og en indsamling. Dette indbragte i løbet af få dage 3000 kroner.

Det var dog ikke alle fester i daginstitutionerne, som blev afholdt for at skaffe penge til institutionerne. Nanna Funder forsøgte at gøre børnenes hverdag afvekslende. Børnene var eksempelvis ofte på tur i Hareskoven hele dagen. Desuden blev der gjort meget ud af festerne. Den største fest var helligtrekonger, hvor der blev opført julespil. Krybbespillene blev en tradition. For at skaffe dragter til

spillene, bad hun forældrene om at hjælpe med at sy. Hyrdragterne blev syet af sække, som engelske flyvere havde kastet ned.

Økonomi og krav til personalet

De krav, som blev stillet til personalet, som passede børnene i asyler og børnehaver, har udviklet sig utroligt meget i løbet af perioden 1861 til 1949.

I forhandlingsprotokollen for Bagsværd Asyl er der ingen overvejelser fra bestyrelsens side om krav til, hvilken uddannelse eller kendskab til børn, asylmoder skulle have til børnepasning.

Som kuriosum kan nævnes, at i anbefalingen af asylmoderen i Ordrup til det

nye asyl i Bagsværd, nævnes som begrundelse for ansøgningen, at hun ikke skulle have løn i vintermånederne...

I 1908 søger asylbestyrelsen sognerådet om at få forhøjet det årlige tilskud på 140 kr. til 200 kr. til asylet, så asylmoder kan få lønforhøjelse. Asylmoder frøken Hansen, som havde været ansat på asylet i en årrække, havde en månedsløn på 15 kr. Hertil kom 3 gange 10 kr. i ekstra gratiale, samt fri bolig og brændsel. Frøken Hansen havde tidligere fået privat støtte fra en slægtning, men efter at slægtningen nu var død, havde hun mistet den ekstra indtægt. Derfor ønskede bestyrelsen nu at kunne forhøje hendes månedsløn til 20 kr. Sammenlignet med asylmoders løn havde en ufaglært mandlig arbejder i 1908 en månedsløn på 78 kr.

Asylmors lille månedsløn forklarer, hvorfor der ikke var flere ansatte på asylet. På de asyler, hvor der var ansat en kvinde til at hjælpe asylmoderen, skulle asylmoderen selv betale kvindens løn.

I den første kommunale børnehave, C. V. Rasmussens Minde, blev der ikke stillet store krav til den leder, som blev ansat. Erna Jensen, den tidligere bestyrerinde af Døgninstitutionen C.V. Rasmussen Minde blev ansat, selvom hun ikke havde nogen uddannelse som børnehavelærerinde. Hun havde en årsløn på 1000 kr. plus kost og logi.

I starten var der endvidere ansat en medhjælper, og sammen passede de 50 – 55 børn. Det blev dog bedre med årene.

I 1949/50 var der indskrevet 52 børn. Personalet bestod af lederen, en uddannet børnehavelærerinde, en medhjælper samt køkken og rengøringshjælp.

Det kan konstateres at de budgetter, som de første daginstitutioner havde til rådighed, tydeligvis fik indflydelse på de krav, som blev stillet til de ansatte. Når der i Bagsværd Asyl ikke var penge til at give asylmoder en lønforhøjelse, uden et forøget tilskud, var det også begrænset hvilke krav, der kunne stilles til asylmoders uddannelse samt til antallet af ansatte. De økonomiske tilskud til institutionerne og kravene til personalet forbedredes dog væsentligt i slutningen af 1940'erne.

På vej...

Daginstitutionerne har gennemgået en stor udvikling fra Bagsværd Asyl, hvor børn blot skulle opbevares, til børnehaver og vuggestuer i 1949 med uddannede pædagoger og barneplejersker.

I 1940 hvor Buddinge Børnehavn blev åbnet under ledelse af Nanna Funder, kan det konkluderes, at uddannelsesniveauet for børnehavlederen blev drastisk forhøjet. Nanna Funder var en engageret pædagog, som havde stor fokus på de pædagogiske metoder, som byggede på Montessori. For Nanna Funder var børnehaven ikke blot et sted, hvor man opbevarede børnene, mens deres forældre var på arbejde. Børnehaven var et sted, hvor børnene lærte og oplevede. Hun forstod, at det var godt for børnene at hjælpe til i hverdagen. Der var intet fast skema i

Stengårdsparkens Børnehavn 1949. Emmy Nielsen og Astrid Enevoldsen fik sig en pause med en kop kaffe og en cigaret i køkkenet. Fotograf: ukendt.

børnehaven. Børnene kom på mange ture, de opførte julespil og kom på sommerlejr i Bjørnstrup i Jylland.

Gladsaxe Kommune havde også fået fokus på, at der var behov for uddannet personale til at passe børnene i børnehaverne. Da Solvang i 1944 blev åbnet, var der fra begyndelsen ansat en leder, Ester Lund, en uddannet børnehavnassistent, en medhjælper, to hjælpepiger og hjælp til køkken og rengøring.

Daginstitutionerne var ikke længere et opbevaringssted for børn men et sted, hvor der blev udvist omsorg for og pleje af børnene. I udførelsen af omsorg og pleje blev der lagt meget vægt på at børnene var i rolige, renlige og regelmæssige omgivelser. Børnene blev nu passet af pædagoger og uddannede barneplejersker.

Der blev oprettet en etårig uddannelse som barneplejerske. Det var især i vuggestuerne, at der blev ansat barneplejersker. I Gladsaxe Kommunes Vuggestue var der ansat tre barneplejersker. Lederen og assistenten var uddannet sygeplejersker.

Dagheimmet C.V. Rasmussens Minde. Billedet her må være fra omkring 1961, hvor personalet omsider var oppe på syv personer, nemlig: lederen, Erna Jensen, som står som nummer to fra venstre bagest, 2 assistenter, 3 medhjælpere samt køkken- og rengøringshjælp. Disse syv mennesker tog sig af de 43 børn, som var indskrevet i børnehaven det år. Fotograf: Dansk Børnehavnfoto.

Så det kan konstateres, at kravene til personalets uddannelse og kendskab til børns behov havde gennemgået en stor udvikling fra asyls oprettelse i 1861 frem til 1949.

Kilder:

- *Næringsloven af 1857, § 7. Om adgang til Næringsdrift for Fruentimmer.*
- *Et hundrede år med daginstitutioner i Gladsaxe Kommune af Inge Ferridtzløff Ikke publiceret speciale.*
- *Et hundrede år med daginstitutioner i Gladsaxe Kommune af Peter Christiansen med flere. Ikke publiceret manuskript.*
- *Forhandlingsprotokol for Bagsværd Asyls bestyrelse 1860 – 1913*
- *Forhandlingsprotokol for Søborg Asylselskab 1912 – 1920*
- *www.bupl.dk: Historisk tema, Børn og Unge: - Asylmutterns Børn af Lise Høyrup - Historisk tema: Før 1930*
- *Årsberetningen for Buddinge Børnehavn 1969 – 1970*
- *Amtsavisen 1943: Frokostgæsterne slumrer ind, hvis manden er et kvarter forsinket.*
- *Vedtægter for Buddinge Børnehavn 1940.*
- *Forhandlingsprotokoller for socialudvalget.*

Oversigt over oprettelse af daginstitutioner i Gladsaxe Kommune i 1861 til 1949

Institutionsnavn	år
Bagsværd Asyl.....	1861
Børnehaven C.V. Rasmussens Minde.....	1933
Bagsværd Kostskoles børnehavn.....	1937
Buddinge Børnehuset.....	1940
Børnehaven Solvang.....	1944
Vuggestuen Gladsaxevej 29.....	1945
Børnehaven Vibevænget.....	1948
Børnehavnen Dehn.....	1948
Stengårdsparken.....	1948
Børnehaven/Vuggestuen Vaskebjørnen.....	1949

PÅ VEJ - fra ro, renlighed og regelmæssighed til anerkendende pædagogik

Af: Eva Molin, Gladsaxe Byarkiv

Vævergårdens historie er næsten lige så gammel som Aldershvile Slots. For det, vi i dag kalder Vævergården, var oprindeligt bygget som gartnerbolig til Aldershvile. Omkring 1918 købte ingeniør Niels Munk Plum, som i forvejen ejede hele området omkring Haraldsgave, endnu et stort område af det tidligere Aldershvile Slots park og begyndte at udstykke det. På det område, han købte, lå blandt andet den bygning, der alt efter hvilke kilder, man frekventerer, omtales som enten Haraldsgaves hestestald (byggetegninger hos By- og Miljøforvaltningen) eller Aldershviles gartnerbolig (brandtaxationer). Sikkert er det, at han i 1931 fik lov at bygge om, så den gamle kampestens bygning blev en moderne bolig samt væveri. I stueetagen blev der indrettet to store vævestuer, et kontor, to værelser og et vaskehus. På 1. salen var der indrettet herskabelig bolig med stue, spisestue, tre soveværelser, køkken og pigeværelse. Huset havde dengang adresse på Aldershvilevej 160, siden blev adressen ændret til Slotsparken 31. Væveriet blev benyttet i 10 år af kunstvæver Aslaug Finsen, først som lejer af underetagen, siden som ejer af hele huset.

Frøken Ella Agerkvist var Vævergårdens/Aldershvilevejs første leder. Vuggestuen tog navneforandring fra Aldershvilevej til Vævergården i 1970. Og godt det samme, for i 1974 blev Aldershvilevej lukket ved Bagsværdvej og den del, der lå nord for Bagsværdvej, blev i stedet en forlængelse af Slotsparken. Fotograf: E. Lindberg-Hansen.

Vævergården/Aldershvilevej

I 1963 købte Gladsaxe Kommune det gamle væveri for at indrette det til vuggestue. Indtil 1950 havde kommunen kunnet nøjes med ganske få daginstitutioner for børn. Den første institution blev oprettet allerede i 1861. Det var Bagsværd Asyl. I 1933 var asylet så utidssvarende, at det blev nedlagt. Til gengæld blev C.V. Rasmussens Minde på Gladsaxevej oprettet i stedet. Enkelte private vuggestuer og børnehaver dukkede op og forsvandt igen. I alt var der med udgangen af 1949 ni daginstitutioner i Gladsaxe, heraf var de tre i privat regi.

Men efterkrigstiden bragte for alvor kvinderne ud på arbejdsmarkedet. Af lyst eller af nød. Efterspørgslen på pasning til familiernes små oversteg lynhurtigt kommunens formåen, så rigtig mange af de daginstitutioner, vi har i dag, blev oprettet i efterkrigsårene. Fra 1950 til 1965 fik Gladsaxe Kommune hele 26 nye daginstitutioner. Flest kom i 1964, hvor der blev oprettet syv nye institutioner. I 1965 blev der oprettet tre vuggestuer, men i juni 1965 kunne lokalavisen også meddele, at der stod hele 255 børn på venteliste, så de tre nye institutioner var påkrævede. Og mange flere skulle såmænd komme til de følgende år, for med alle de mange mennesker, der flyttede ind i både Høje

Gladsaxe og i Værebros Park, var der brug for flere institutionspladser end nogen-sinde før. Men dem vil vi overlade til andre at fortælle om.

Endelig i september 1965 kunne Vuggestuen Aldershvilevej, som Vævergården blev døbt på daværende tidspunkt, åbnes. Her var plads til 43 børn. Og fordi der var så meget plads i den nye vuggestue, lagde man ud med at indvie et rum til teater, hvor de største børn kunne udfolde deres kreative sider, når de selv arbejdede med kulisser mm.

For mange (børne)hænder?

I 1965 var der som sagt plads til 43 børn i Vævergården. I stueetagen var der kontor og plads til 14 spædbørn og 12 kravlebørn, mens der på 1. sal foruden køkken og personalerum var plads til 15 legebørn. Til de 43 børn var ansat 1 leder, 1 assistent (begge sygeplejuddannede), 4 autoriserede barneplejersker, 6 elever og en kombineret køkken- og rengørings-hjælp.

Personalenormeringen syntes således ikke ligefrem storslået i Vævergården anno 1965, men i forhold til normeringen ti år tidligere var der sket meget – til det absolut bedre! Vi har en beskrivelse af Vibevængets Børnehave, skrevet af stedets leder fra 1953, Mia Nissen. Vibevængets Børnehave var normeret til 54 børn, men i 1954 var der indskrevet hele 60 børn. Børnene var delt i tre grupper. Hver gruppe havde én uddannet barneplejerske. Desuden var der to medhjælpere ansat, som dog primært redte senge, lavede mad og vaskede tøj. Børnene fik dengang både

morgenmad og frokost i institutionerne, og Vibevængets Børnehave var ikke en enlig svale, personalemæssigt.

Til gengæld var der heller ikke samme grad af fokus på børnene og deres individuelle behov. Der gik ikke megen tid fra til møder og planlægning, ej heller til udfyldelse af diverse papirer og spørgeskemaer. At få børnene i børnehaven eller vuggestue var mest et opbevaringstilbud til desperate forældre. Der lå ikke mange pædagogiske tanker bag. I 1953 var der i kommunens daginstitutioner afsat 1 krone pr. barn pr. år til aktiviteter og legetøj! Dvs. næsten al legetøj var hjemmelavet, og der var sjældent én legegenstand pr. barn i institutionerne.

Vuggestuen Vævergården med liggehallen i baggrunden. Haven var stadig netop en have. I dag (2010) er det en legeplads. Giver: Anette Degn Beck.

Mia Nissen har i sine utrykte erindringer fra Vibevængets Børnehave fortalt, at personalet ikke måtte spise af børnenes mad, og i øvrigt selv skulle betale frokostpausen. Med et dagligt madbudget på 1 krone og 47 øre pr. barn, var det i øvrigt heller ikke luksusmad, børnene fik. De fik havregrød, vælling, risengrød og diverse supper. Kød, frugt og grøntsager hørte til sjældenhederne. Personalet måtte skiftes til at holde pause, mens børnene havde sovetimes. I øvrigt var den daglige åbningstid i børnehaven fra 6-17, mens der om lørdagen var åbent fra 6-14! I dag er det noget mere humant for både børn og pædagoger. Der er lukket i weekenden, og i det daglige kan børnene tidligst afleveres klokken 7 og skal være hentet inden 17. Enkelte institutioner åbner dog allerede kl. 6 hver dag, mens nogle lukker lidt tidligere om fredagen.

Den pædagogiske multikunstner

Når man sammenligner den ikke så fjerne fortid med i dag, er meget naturligvis blevet meget bedre, nemmere og sjovere i en pædagogs tilværelse. Omvendt er kravene fra både forældre, børn og samfundet som helhed accelereret, ligesom kravene under uddannelsen er skærpede. En pædagog er i dag en slags multikunstner. Hun/han må naturligvis være kreativ og elske børn. Derudover hjælper det, hvis han/hun har et roligt gemyt, kan bevare roen i rigtig stressede situationer, kan lave mad, sætte sig i respekt og udtrykke sig både mundtligt og skriftligt. Det sidstnævnte, at kunne udtrykke sig skriftligt, er nyt, og det vender vi tilbage til senere.

Personale og børn anno 2009

I Vævergården er de 41 store børn anno 2009 delt op i tre grupper. Hver gruppe har to pædagoger. To af grupperne har desuden en pædagogmedhjælper, og den sidste gruppe har i stedet for en medhjælper en 2. eller 3. års studerende. De studerende indgår i normeringerne på landets institutioner, fordi de får løn i deres praktiktid på 2. og 3. år. I Vævergården er der altid to studerende. En førsteårs og en der er på enten andet eller tredje år. Den førsteårsstuderende indgår i normeringen hos de mindste vuggestuebørn. Den studerende fra 2. eller 3. år indgår i normeringen i Sommerfuglen – også kaldet grøn gruppe. Generelt er der i Gladsaxes dagtilbud 8-9 børn pr. voksen.

Den kvikke læser vil her bemærke, at der skete et skift i sprogbrug. Førhen kaldte man børnehaver og vuggestuer for daginstitutioner. Var der børnehaven og vuggestue under samme tag, kaldtes de aldersudvidede institutioner. I dag kaldes de dagtilbud, og det vil vi hermed også gøre fremover i det, der handler om nutiden. De enkelte børnehaver og vuggestuer kaldes i dag for børnehuse. Altså er f.eks. Børnehuset Vævergården eller Børnehuset Buddinge Børnehaven begge en del af Gladsaxe Kommunes dagtilbud.

I Gladsaxe har vi såkaldt fleksibel indskrivning, og dagtilbudenes økonomi styres decentralt – ude i de enkelte institutioner. Flexibel indskrivning betyder, at lederen hvert år ved, hvor mange børn hun skal afgive til SFO/skole, og derfor skal et antal børn naturligvis også indskrives. For hver to børn, der afgives til

En dreng har fået øje på en edderkop. Det tiltrækker en større flok børn. Edderkoppen endte med at tage flugten... Den voksne er Hanne.

skolen, kan to børn rykke op fra vuggestuen og ét nyt vuggestuebarn optages. Vuggestuebørn tæller nemlig dobbelt i forhold til børnehavebørnene, da de helt små har brug for flere voksenhænder. Nye børn bliver indskrevet og starter, når der er behov. De begynder ikke i én samlet klump samme dag, som de ældste forlader børnehaven. Vuggestuebørnene rykker op i børnehaven efterhånden som der er plads, og de når rette alder, hvilket er 2½-3 år. Hvad angår økonomien, får hver institution en grundtakst. Derudover er der en såkaldt børnetakst pr. indskrevet barn. Børnetaksten er udregnet på, hvor mange børn der var året forinden, og reguleres året efter, når det faktiske antal kendes.

De i november 2009 i alt 26 vuggestuebørn var fordelt på to rum. De mindste børn, Børneungerne eller orange gruppe, blev passet af to pædagoger, en medhjæl-

per og en studerende. Spilopperne eller lilla gruppe blev passet af fire voksne. De voksne afløser og hjælper hinanden i stor stil på tværs af grupperne, hvilket betyder, at børnene er trygge ved alle de voksne i deres umiddelbare nærhed.

En elefant i et glashus?

Eller måske bare en vuggestue i et villakvarter? Det var ikke uden problemer at oprette vuggestue i det fine kvarter ved Aldershvileparken. Beboerklagerne væltede ind. Én fik nervesammenbrud af larmen fra de mange små børn. Andre mente bestemt, at barneplejerskerne tævede børnene, så meget som de skreg. En dame påpegede, at hun ikke længere kunne tale i telefon med åbent vindue, hvis hun stod i et rum, hvor vinduet vendte ud mod vuggestuen. En kreativ herre nærlæste vuggestuens regnskaber og fandt, at der var brugt mange penge

ét år på papirclips, så det brugte de nok til at give børnene at spise... Bølgerne gik meget højt. Og rigtigt var det da, at vuggestuen kom førend lokalplanen, og det hele var en smule ureglementeret, som så meget var det under borgmester Erhard Jacobsen, der hellere ville se resultater end at drukne gode initiativer i papirusseri. Sagen endte i retten i 1976, og vuggestuen fik lov at blive. Der blev lavet støjværn mod nabogrundene, og gemytterne faldt ad åre til ro.

Erhard Jacobsens socialudvalgsformand fra 1958 til 1970 hed Nanna Rasmussen. I midten af 1930'erne var hun blevet tilsynsførende for Børneværnet, og her var det gået op for hende, hvor lidt der blev gjort for at hjælpe udearbejdende mødre. Især de enlige mødre stod helt elendig. Nanna Rasmussen blev en

ihærdig forkæmper for de udearbejdende mødre. Hun blev valgt til kommunalbestyrelsen for Socialdemokratiet i 1954, og det kunne aflæses direkte i antallet af nye børneinstitutioner i årene, der fulgte. I en utrykt erindring skrev Nanna Rasmussen selv: "I 1958 kom jeg omsider til selv at styre det sociale, og jeg har en fornemmelse af, at jeg lå i evig kamp med daværende direktør for Direktoratet for Ungdomsforsorg, Horsten. Nyttænkning tålte man ikke på højere sted. Så begyndte vi at købe gamle huse, og indrettede dem uden at spørge om lov i direktoratet, som man ellers skulle dengang. Jeg kan nævne Abelsvej, Vuggestuen Aldershvilevej, Alsikemarken, som var både legested og børnehave, og Børnehaven Lupinmarken".

Og der kom børnehave

Efter al den ballade, der havde været, da vuggestuen blev åbnet, kunne man have frygtet, at en udvidelse af Vævergården til såkaldt aldersudvidet institution, som det altså hed dengang, når der var børnehaver og vuggestuer under samme tag, ville have forårsaget nye klager. Det var dog ikke tilfældet.

Allerede i 1993 fik Vævergården en såkaldt skovbørnehave i tilknytning til vuggestuen. Børnehavebørnene blev

Nanna Rasmussen (f. 14. august 1900, d. 19. oktober 1995) sad i kommunalbestyrelsen for Socialdemokratiet fra 1954 til 1970, hvor hun i en lang periode også var viceborgmester. Derudover var hun også i en periode formand for Kvindeudvalget i Bagsværd Socialdemokratiske Vælgerforening. Fotograf: ukendt.

hver dag afhentet i bus og kørt ud til en spejderhytte i Ganløse. I oktober 1993 forelå der foreløbige tegninger til den nye børnehave på Slotsparken, men i august 1994 måtte licitationen aflyses, fordi det blev for dyrt. I mellemtiden, altså i begyndelsen af 1994, var børnehaven kommet tættere på, nu havde de fået midlertidigt til huse i Bindeledet.

Efter en ny licitation var der i juli 1995 rejsegilde på Vævergårdens børnehavedel, og endelig i uge 45 = 2. uge af november = 6.-12. stod den nye bygning klar til indflytning. De aldersudvidede institutioner var på det tidspunkt højeste mode blandt pædagoger i overensstemmelse med den pædagogiske parole "Plads til alle". Derfor var det naturligt at lave en børnehavedel i forbindelse med den eksisterende vuggestue i Vævergården. Den nye tilbygning blev indrettet med to grupperum til børnehaven, toiletrum, depoter og garderobe. I alt 170 kvm.

De børn, der ikke går i vuggestue, men i dagpleje, er i øvrigt alle knyttet til en børnehave. Her har børnene såkaldt garantiplads. Dagplejebørnene besøger jævnligt den børnehave, hvortil de er knyttet, med deres dagplejemor. Da Vævergården har både vuggestue og børnehave, er der ingen dagplejebørn knyttet til stedet. Dagplejebørnene knyttes til en af de elleve "rene" børnehaver.

Cirkus Flora

Hvert år i slutningen af august bliver et stort cirkustelt slået op på Radiomarken i Bagsværd. Og så kommer alle artisterne: Sløve Løve, den stærke mand, klovnerne,

Cirkus Floras Sløve Løve.

de forelskede søløver og mange flere. Teltet bliver slået op om søndagen, og nogle øver deres numre, mens andre kan huske dem fra sidste år og forrige år og forrige forrige år... Der er to forestillinger dagligt, mandag, tirsdag og onsdag. Indtil for få år siden, var forestillingerne kun for de børn, hvis dagtilbud er medlemmer af Natur- og Sejlklubben, men siden 2008 har alle institutionsbørn kunnet komme og se forestillingen, som varer cirka en time.

Eftersom forestillingerne er næsten ens fra år til år, ved mange, hvad de skal opleve. Børnene kommer med første gang, når de er omkring fire år. Og kan dermed nå at se forestillingen op til tre gange, inden de begynder i skolen. Børn, der skal se forestillingen for første gang, har måske ældre søskende, der har fortalt dem, hvad der skal ske. Forventningerne

De forelskede søløver i Cirkus Flora.

til forestillingen er høje. Jeg spurgte William på fire, hvad han glædede sig mest til. Ingen tvivl, dét var til at se løven! Efter forestillingen spurgte jeg, hvad der havde været bedst. Heller ingen tvivl dér. Søløverne! Og da de blev fanget med hulahopringene! En af pigerne var meget beklemmt over at skulle med, og havde først samme morgen besluttet, at hun godt turde. Heldigvis var det ikke alt for farligt i virkeligheden, det var jo mennesker, der var klædt ud, så dagen blev en succes for alle børnene.

Cirkus Flora blev startet i 1982. Artisterne, konferencieren, cirkusbetjentene og alle de andre medvirkende er primært pædagoger fra kommunens dagtilbud. Suppleret med børn fra selvsamme institutioner og store børn fra fritidsklubberne.

Første gang, jeg var i børnehaven, var den dag, vi skulle i Cirkus Flora. På én eller anden måde fik William det til, at jeg arbejdede dér. Halvanden måned senere mødte jeg William igen, og han spurgte meget interesseret til, hvordan søløverne havde det, og om jeg boede sammen med cirkus... Jeg var desværre nødt til at skuffe ham, i mit hjemlige cirkus findes kun to skøre katte.

Natur- og Sejlklubben

Natur- og Sejlklubben blev oprettet i maj 1982 for at fremme sejlsportsinteressen, interessen for kano- og kajaksport og andre interesser der knytter sig til Bagsværd Sø. Klubben er en slags andelsforetagende, som ikke er finansieret direkte af kommunen, men indirekte via de enkelte

I denne bygning på Bagsværdvej 144B holder Natur- og Sejlklubben til.

medlemsinstitutioner, som hver især betaler et årligt beløb for at være medlem, mod til gengæld at kunne komme og benytte faciliteterne og medarbejdernes store viden. Målet er at give børn og unge lyst til en aktiv fritid. Både dagtilbud, foreninger og klubber, kan blive medlem af Natur- og Sejlklubben, og i dag, 2009, betyder det, at samtlige dagtilbud og de fleste af kommunens SFO'er er medlem. Desuden giver klubben børn, forældre og tilsluttede institutioner mulighed for at få gode oplevelser i forbindelse med aktiviteter, der knytter sig til naturen. For eksempel afholdes der hvert år naturlejr i uge 19 eller 20. Et af Natur- og Sejlklubbens første tiltag var at lave Cirkus Flora.

Natur- og Sejlklubben har mange arrangementer for børn i årets løb. Ved juletid 2009 havde lederen, Lars Aurvig, inviteret dagtilbudene til julestue hver

dag i december, og de 18 ældste børn fra Vævergården, dvs. gul gruppe fra Stjernestuen var med en dag. I Natur- og Sejlklubben er der plads til 40 børn ad gangen, dvs. der også var et hold børn fra en anden af kommunens institutioner den formiddag.

Dagen startede med en spadseretur fra Vævergården via Aldershvileparken og ned til klubben, der har til huse på Bagsværdvej 144B (bagved Klub 144). Her blev børn og voksne sendt ud i naturen for at lede efter fine ting til næste dags børn, der skulle lave julepynt. Undervejs

Lars julemand fra Natur- og Sejlklubben blev lynhurtigt genkendt og hevet i sit falske skæg af børnene. Lars julemand sidder sammen med blandt andre Augustin, Rasmus og Piet i sofaen.

var der mulighed for at hilse på Klub 144s mange kaniner og lege på den store naturlegeplads. Vel inde i varmen igen var der meget at foretage sig. Man kunne lege med den store nissetogbane – og det var især noget for drengene - eller bage brunkager eller lave juledekorationer, trænisser og julestads. De fleste børn nåede at prøve alt sammen, inden der var risengrød og dagen afsluttede med Verdens kedeligste julehistorie (ja, det hed den faktisk!). Dagen sluttede omkring 12.30, og så vandrede vi tilbage til Vævergården. Nogle af os var meget trætte bagefter.

Natur- og Sejlklubben er et rart, uhøjtideligt sted at komme med børnene. Her gør det ikke noget, at der kommer kagedej på bord og gulv. Augustin havde glemmt at vaske hænder, inden han fik brunkagedejen udleveret. Det kom han pludselig til at se. Og da han lige havde været ude at samle vintervåde grene, var de da heller ikke ganske rene, men det var ligesom for sent, og som de voksne konstaterede, så pyt, kagedejen blev måske lidt mørkere, men den blev jo trods alt bagt, og det vides da også med sikkerhed, at ingen blev syge af det.

Vævergården bruger ikke Natur- og Sejlklubben så meget nu, som før i tiden. Nye pædagogiske krav gør, at der er mindre tid til at lave ikke-projektorienteret arbejde, men mere om det senere.

Børnekulturfestival med mere

Børne- og Kulturforvaltningens afdeling for Dagtilbud laver også store, årligt tilbagevendende arrangementer for de små

1. oktober 2009 var der Børnekulturfestival i Gladsaxe med temaet cirkus. For de store, barske drenge var der et særligt værksted. Her var både stokkekamp, diverse kampråb og indianersangle.

børn. For børn i dagpleje er der et helt selvstændigt initiativ i form af en dagplejedag, mens der for institutionsbørnene bliver arrangeret f. eks markedsdage eller kulturfestivaler. Forvaltningen lancerer også med jævne mellemrum store projekter, som kører i de enkelte institutioner over længere tid, og som munder ud i fælles festligheder. De nyeste eksempler herpå er projekterne om H.C. Andersen og Mig og min by fra henholdsvis 2007 og 2008.

Der er også tradition for, at det er børn fra dagtilbudene, der tegner borgmesterens julekort. Alle institutioner kan melde deres børn til konkurrencen, og de mange julekort/tegninger kan ses i Rådhusets forhal. Vinderinstitutionen får udover æren tillige lov at pynte det juletræ, der hvert år opstilles i Rådhusets forhal.

Så tæt på luciadag d. 13. december, er der hvert år luciaoptog på en lang række af kommunens institutioner. En fast tradition er, når de ældste børn fra Møllehuset går lucia på Gladsaxe Rådhus.

Pædagogisk turbo-oversigt

I det følgende er der virkelig tale om en turbo-oversigt. Det er de mest overordnede linier i det pædagogiske arbejde, der skitseres. Meningen er at blot at give et indtryk af, hvordan pædagogik og omlig-

Det traditionelle luciaoptog på Gladsaxe Rådhus 14. december 2009.

gende samfund går hånd i hånd. Og altid har gået hånd i hånd. Det gør det nemmere at forstå, hvad der sker i dag.

Børn i vuggestuer blev i 1950'erne passet af barneplejersker. Der var to slags barneplejersker. Dem med en 1-årig uddannelse, og de statsautoriserede barneplejersker med tre års uddannelse bag sig. Børnehaverne fik deres første bekendtgørelse om en egentlig børnehavepædagoguddannelse i 1953. Deres uddannelse var 2-årig. Før 1950 var den mest udbredte pædagogik i Gladsaxe Frøbel-pædagogikken. Den afløstes omkring 1950 af nye retninger, hvor Reformpædagogikken var den vigtigste. Reformpædagogikken var mindre autoritær, mindre traditionsbunden og mindre streng, men stadig

var det i praksis sådan, at børnenes liv i børnehaverne skulle ligne det virkelige voksenliv. Så børnene fik lov selv at vaske deres legetøj af, og deltog i både madlavning, havearbejde, borddækning og andre praktiske gøremål. Det gav også næsten sig selv, at børnene måtte sættes til at lave noget fornuftigt, eftersom der ikke var hverken personale eller legetøj nok. Ro, renlighed og regelmæssighed prægede stadig hverdagen. Det var kun en ganske lille del af hver årgang, der gik i gymnasiet og fik en længerevarende uddannelse. De fleste børn blev som voksne sluset ud i landbruget eller industrien, og hvad kvinderne angik, blev langt de fleste hjemmegående husmødre, når de giftede sig og fik børn.

I 1960'erne måtte børn gerne lege selv, men der kom også mere fokus på, at børnehaven kunne bruges til at lære børn noget praktisk, såsom om farver, former og begreber. Det blev den såkaldte indlæringspædagogik, som sammen med næste årtis ene pædagogiske hovedretning, nemlig den erfaringspædagogiske, kom til at danne grobund for det, der sker i dag. For børnene fik det i første omgang den helt konkrete virkning, at der kom langt flere penge til legesager. Velfærdsstaten blev opbygget i 1960'erne, og kvinderne kom i stort tal ud på arbejdsmarkedet.

I 1970'ernes første halvdel var der dømt flower-power i stor stil både ude i samfundet og i de danske børnehaver. Børnene måtte næsten alt, fordi pæda-

gogerne mente, at børn selv ville søge og finde det, de havde brug for i deres udvikling. I anden halvdel af årtiet blev to politisk inspirerede retninger dominerende. En struktureret, marxistisk-inspireret pædagogik og erfaringspædagogikken, der lagde op til at børnene selv var med til at styre aktiviteterne i børnehaven. Erfaringspædagogikken lagde vægt på selvstændighed, leg, eksperimenter, kreativitet og kritisk tænkning, og det er denne pædagogik, man i Gladsaxe har bygget videre på gennem årene. I 1970 afløste den tre-årige pædagoguddannelse den tidligere to-årige uddannelse for børnehavepædagoger, og i 1972 optog man de sidste barneplejerskeelever. Fra 1973 blev barneplejerske- og pædagoguddannelserne fusioneret.

Sideløbende med finanskrisen og kartoffelkur, blev erfaringspædagogikken i 1980'erne og 90'erne til en mere stramt struktureret indlæringspædagogik. Det, man havde brug for ude i samfundet, var i stigende grad folk med uddannelser bag sig – jo længere uddannelse, jo bedre. For pædagogernes vedkommende førte det til, at uddannelsens varighed blev øget til 3½ år. I 1990'erne havde man opdaget, at børn kunne lære hvad som helst – også helt små børn. Her var målet leg og læring, og børnehaven blev nu set som optakt til skolen. I Gladsaxe indførte man årsplaner for de enkelte institutioner. Vævergårdens første årsplan er fra 1994.

Tre barneplejersker fra Søndergård Parks vuggestue i 1953.

Med årsplanerne laver man overordnede planer for, hvad der skal arbejdes med af f.eks. temaer i årets løb.

Og så er vi fremme ved i dag, hvor vores samfund er på vej fra et velfærds-samfund over i et videnssamfund. Eller hvor de to typer samfund eksisterer side om side. Men i hvert fald et samfund, hvor det Danmark skal profilere sig på og leve af i fremtiden er veltrænede, klare, hurtige hjerner. Der er behov for mennesker, der kan skabe overblik og udvikle ny viden. I dagtilbudene betyder det, at det enkelte barns styrker og svagheder, behov og ideer skal tages i betragtning. For at stimulere nysgerrigheden, den logiske sans og det enkelte barns selvværd.

For at imødekomme alle de nye ideer har man i Gladsaxe valgt at indføre en helt ny pædagogik, kaldet DAP-pædagogikken.

DAP = Dokumentation af Pædagogiske læreplaner

For at forstå, hvad der rører sig i Gladsaxe Kommunes dagtilbud i dag, er det nødvendigt at introducere begrebet DAP. Det er en ny pædagogik, udviklet i forbindelse med den lov om pædagogiske læreplaner, som trådte i kraft i 2004. Loven opererer med seks overordnede læringsmål, som børnene med hjælp fra pædagogerne skal arbejde henimod. I Gladsaxe har vi konkret formuleret, hvad der er målet for, hvad de 3-årige skal kunne, og ditto, hvad der er målet for, hvad de 6-årige skal kunne. Målene, og de observationer pædagogerne gør i dagligdagen, dan-

DAP-læringsmål

1. Alsidig personlig udvikling
2. Sociale kompetencer
3. Sproglig udvikling
4. Krop og bevægelse
5. Naturen og naturfænomener
6. Kulturelle udtryksformer og værdier

ner grundlag for de forældresamtaler, der finder sted i løbet af børnenes tid i dagtilbudet.

Den nye pædagogik

I Gladsaxe har vi en overordnet målsætning for dagtilbud og dagpleje. DAP-læringsmålene er de grundlæggende kompetencer, børnene skal tilegne sig. I målsætningen beskrives nærmere hvordan, det kan foregå. Et eksempel er på sin plads. Et læringsmål lyder: "Børnene skal via livet i institutionen stifte bekendtskab med og tilegne sig viden om natur. Børnene skal lære at bruge og færdes i naturen med respekt for denne. Børnene skal udvikle glæde ved naturen gennem læren om den, gennem oplevelser af og i naturen og derved få en forståelse for en bæredygtig brug af naturen". Og det er jo ambitiøst! Konkret forventes det, at barnet i institutionen skal: "Erhverve sig erfaringer og viden om nærmiljøet. Blive fortrolig med naturens planter og dyr, landskaber og årstider. Erhverve sig mange erfaringer fra og viden om natur og økologi. Udvikle en nysgerrighed og interesse for naturen, samt en lyst til at

værne om og bevare naturen. Samt at lære om naturen, gennem oplevelser af og i naturen".

De pædagogiske læreplaner er en videreudvikling af årsplanerne. Læreplanerne laves for hver gruppe af børn, og med tanke på de enkelte børn i gruppen. Det er sådan, at ledelsen og pædagogen skal skabe en pædagogik, hvori børn føler sig sikre og trygge. Velvære er vigtigst. Sammen skal voksne og børn lytte, observere, opstille hypoteser, dokumentere og fortolke. Alt sammen med udgangspunkt i det daglige liv og projekter.

Læringen foregår med andre ord i det enkelte barns eget tempo, men i samspil med voksne og de andre børn.

Læring foregår blandt andet ved hjælp af projekter og værkstedsarbejde. Opde-

lingen i stuer forsvinder derfor nemt og bliver i stedet for mere fleksible teams. Pædagogernes roller i et team er ikke nær så faste og uforanderlige som i den "gammeldags" stueopdeling. DAP kræver lidt mere af de enkelte pædagoger. I hvert fald i tilvænningsfasen. Men den kræver også noget af børnene, for de deles i nye hold alt efter emne. Elias mente i hvert fald, at han var Krabbe en dag, vi arbejdede med tema om havet. Men faktisk var han Vandmand. Til andre tider hedder Elias' base grøn gruppe. Eller Sommerfuglen. Så der er noget at holde styr på for både børn og voksne.

Læreplaner synliggøres ved at pædagoger og børn dokumenterer deres daglige aktiviteter f.eks. med udstillinger og i barnets portefølje (dokumentmappe).

Sofie med lilla pandebånd, Isabella i rødt og Mads spiller memory. Hvem barnet med ryggen til er, vides ikke.

Dialog er vigtigere end at måle og sætte hak ved aktiviteterne. Man arbejder med mål og milepæle i barnets udvikling.

DAP tager afsæt i den antagelse, at verden ikke kan erkendes objektivt, men forstås ud fra det enkelte barns og voksnes opvækst, sociale vilkår mm. Det betyder, at pædagogen, når hun skal forstå barnet, også skal tænke forældrene og deres opvækst ind, fordi forældrenes opvækst og livssyn naturligvis præger barnet.

Lidt DAP-teori

DAP bliver indført på alle Gladsaxes dagtilbud over en længere årrække. Vævergården er én af de 23 institutioner, der i dag (2010) er i gang med eller har indført DAP i hverdagen. Det bliver gjort etapevis. For Vævergårdens vedkommende startede arbejdet i efteråret 2008, og pædagogikken forventes fuldt indført omkring juletid i 2010. Pædagogikken er udviklet i et samarbejde mellem pædagoger, ledere og forvaltning på baggrund af en politisk beslutning.

Formålet med DAP er
(*citat fra DAP praksishæfte 1*):

- Bedst muligt at følge det enkelte barns læring og udvikling i et pædagogisk tilrettelagt læringsmiljø og "det levede liv" i daginstitutionen på en sådan måde, at det griber an til barnets interesser og styrker en pædagogisk intention om læring.
- At udvikle og konstruere pædagogiske dokumentationsmetoder, som kan

håndteres i praksis med udgangspunkt i politisk besluttede lærings- og erfaringsmål for aldersgruppen et halvt til to år og fra tre år, til barnet begynder i skole.

- At styrke og konkretisere pædagogerens muligheder for at organisere det daglige arbejde med råderum for didaktisk planlægning og refleksion på baggrund af pædagogisk dokumentation samt at implementere ledelsens voksenpædagogiske praksis.
- At ledelsen kan forankre projektets resultater, så den nyudviklede børne- og voksenpædagogiske praksis kan fortsætte som en organisatorisk og sammenhængende del af den pædagogiske hverdag.
- At forældrebestyrelsen har nøje kendskab til observationsmetode, dens indhold og struktur, og forældrene skal være informeret om metodens indhold og form. Pædagogernes observationer, vurderinger og fortællinger fra praksis indgår i samtaler med forældrene, når barnet er cirka to-tre år, og cirka fem-seks år.

Lederen af Vævergården, Anni Jensen, siger: "DAP er en rigtig god måde at arbejde på i forhold til børnene, fordi der med det nye system er langt mere fokus på det enkelte barn". Deraf kan vi udlede, at det nye system er mere end fine ord. Det duer i praksis! Det har allerede bevist, at det kan rumme nye love og bekendtgørelser. Det er kommet for at blive. Og derfor er det værd at sætte sig ind i – også selvom man ikke selv er pædagog.

Jeg synes at jeg er god til:	Andre synes at jeg er god til:
- At danse	- At spille Ben 10
- At gå på sine venner	- At lege golf med sine venner
- At lege	- At sætte nye ting, og sætte dem
- At sidde på løbskøj	- At bade
- At spille Playstation	- At klæbe i hvorn

Eksempel på kompetenceskema. Skemaerne følger med det enkelte barn over på skolen. I den venstre kolonne siger barnet, hvad det selv synes, det er god til. I højre kolonne er det de andre børn, der siger, hvad de synes at f.eks Martin er god til. Det er et ret gammelt billede, der er brugt af Martin, sådan ser han ikke ud anno 2010.

Fra læreplaner til fokusbørn

Når der findes en læreplan, må der naturligvis også være metoder til at finde ud af, om barnet faktisk lærer noget af det. Indenfor området personlige og sociale kompetencer skal en 6-årig i Gladsaxe f.eks kunne beskrive og forklare sin intention med en plan for leg og brug af materialer. Han/hun skal kunne samarbejde om opgaver og følge regler. Kunne modtage hjælp fra et andet barn og give hjælp. Vise omsorg for andre børn og tage andre børn i forsvar. Og kunne dele. Og handle indsigtfuldt og omsorgsfuldt på andre børns problemer og meget mere. På det kulturelle område forventes det blandt meget andet, at 6-årige kan synge de sange, som gennem generationer har hørt til blandt småbørnssange, og kan synge de sange, som knytter sig til danske traditioner og højtider. Barnet skal også kunne genfortælle et eventyr og fortælle om børn i andre lande, og deres måde at leve på.

Børnehusenes ledere og pædagoger lægger derfor planer for det, der skal ske

i institutionen. Der er de overordnede årsplaner og læreplanerne, som følger de enkelte projekter. Pædagogerne vurderer børnene løbende. Og holder øje med, at Anton faktisk får lært at genfortælle en historie, så der er både hoved og hale i den, og Katrine får styr på sin finmotorik (noget begge børn i øvrigt har helt styr på!).

Et redskab for både forældre og pædagoger til at følge barnet er fokusbarn-skemaerne. Et børnehavebarn skal ideelt set være såkaldt fokusbarn hver tiende dag, mens et vuggestuebarn, hvor læringen bevæger sig med stormskridt, skal være fokusbarn hver femte dag. Når barnet er fokusbarn, vil en pædagog - så vidt muligt den samme fra gang til gang - observere barnet ekstra nøje, og ved dagens afslutning udfylde et fokusbarn-skema.

Ud fra observationerne og i kombination med det, der er lagt i barnets portefølje (mappe/kuffert) siden sidste observation, kan pædagoger og forældre følge barnets udvikling.

Pædagogerne har desuden nogle hjælpeskemaer til at holde styr på de enkelte børns udvikling. I hjælpeskemaerne er alle delmålene i DAP skrevet ned i punktform, sådan at pædagogen kan sætte et hak, når Elias har vist, at han kan binde snøreband eller forklare reglerne i Ludo. Hjælpeskemaerne er ingen facitliste, men netop en hjælp til den voksne, så hun kan bevare overblikket og hjælpe det enkelte barn videre i dets udvikling. Hvis Elias allerede har vist, at han kan forklare spilleregler, er det i stedet Emma, der næste gang får lov at forklare.

Tidligere skrev jeg, at der i snit var 8-9 børn pr. voksen i børnehaven. Det tager sig dog anderledes ud i forbindelse med fokusbarn-skemaerne, for de laves udelukkende af pædagogerne i børnehaven. I vuggestuen laver både pædagoger og uddannede hjælpere fokusbarn-skemaer. Men i børnehaven betyder det, at en pædagog i en periode kan have ansvaret for omkring 20 fokusbørn, det vil sige, at der er et til to fokusbørn pr. dag. Ligesom det er pædagogerne alene, der laver udtalelser, kompetenceskemaer mv. til skolen, når den tid kommer. Der er således meget mere skriftligt arbejde for pædagogerne i dag, end der var tidligere.

Kuffert med mere set fra børnehøjde

At være fokusbarn hos de fire-årige er næsten som at have fødselsdag! Allerede ved morgensangen fortæller pædagogen, at i dag er det Marias eller Linus' eller en hel tredjes tur til at være fokusbarn. Og de andre glæder sig til, at det en anden dag bliver deres tur. For at være fokusbarn er forbundet med nogle rettigheder. Som f.eks at vælge morgensangen. I gul gruppe, altså hos de ældste børn på Vævergården, får fokusbarnet ved dagens begyndelse udleveret en fin stjerne, som han/hun har ret til at bære dagen igennem.

Senere skal fokusbarnet tegne den flotteste tegning, han/hun kan lave. Tegningen vil ofte hænge sammen med det projekt, gruppen for tiden er i gang med. Tegningen kommer sidenhen i porteføljen, som i Vævergården rent fysisk er en kuffert, sammen med dagens nedskrevne

Kajsa blev ved morgensangen udnævnt til fokusbarn. I børnenes verden er det næsten lige så godt som at have fødselsdag. Fokusbarnet vælger blandt andet morgensang. Kajsa valgte Cirkus Florasangen.

observationer. I første omgang bliver tegning og observationer dog hængt op, sådan at alle, både barnets egne forældre, andre forældre og pædagoger, kan se og læse om fokusbarnet. I vuggestuen kan de mindste børn ikke levere en tegning, her bruger pædagogerne ofte billeder, der dokumenterer en situation fra dagen.

Den observation, der skrives på fokusbarn-skemaet, er en hændelse fra dagen. Måske har Kajsa løst en konflikt eller Rasmus har fortalt en god historie. Det, der skrives, er altså en lille anekdote fra hverdagen, der viser, hvad barnet kan eller siger noget positivt om, hvad barnet har gjort. Der er hverken indlagt analyse eller fortolkning i skemaet.

Meningen er, at børnene, når de når skolealderen, skal være veludrustede og parate både socialt, fagligt, praktisk osv. Derfor følger barnets fokusbarnskuffert, som han/hun får allerede i vuggestuen, også med hele vejen over i Gladsaxe Kommunes folkeskoler.

Nyt system i ledelsen

I Gladsaxe opdagede man, at dagtilbudslederne efterhånden var ved at drukne i papirarbejde og møder. Den tid gik fra pædagogikken, børnene og de ansatte. Men da der skulle indføres DAP, og det i sig selv ville være en kæmpeudfordring for lederne, besluttede Gladsaxe sig til også at indføre en ny struktur.

Det nyrenoverede køkken og kokken. 2009.

Den aldersudvidede institution Vævergården blev til børnehuset Vævergården og en af områdeinstitutionerne i Bagsværd/Søndergård distrikt. I praksis betyder det, at Vævergården ikke længere f.eks. skal have sin egen forældrebestyrelse. Der findes en forældrebestyrelse, men den er for hele distriktet. Vævergården selv har et kontaktudvalg med forældrerepræsentation. Den nye struktur er en lettelse for børnehuslederne, som har fået færre møder.

Mad til alle

1. september 2009 indførtes der mad til alle børn i Gladsaxe Kommunes dagtilbud. Vuggestuebørn har altid fået deres mad i institutionerne, så det nye var, at børnehavebørnene også skulle have deres mad i institutionen. Madordningen blev indført førend den blev lovpligtig fra 2/1-2010, fordi Gladsaxe allerede i 2007 tænkte maden til børnehavebørnene ind

i kommunens sundhedspolitik, og derfor allerede i september 2009 var klar til at servere måltider til alle børn.

Vævergården er normeret til 100 enheder, dvs. cirka 75 børn – ihukommende at vuggestuebørn tæller dobbelt i forhold til børnehavebørn. I november 2009 gik der 22 børn i vuggestuen og 51 i børnehaven. Så Vævergårdens eget køkken skulle fra september 2009 levere mad til 51 børn ekstra.

Men Vævergårdens køkken var ikke just beregnet på så stor madproduktion, så en ombygning var nødvendig. Den startede i uge 27 og var næsten afsluttet i uge 35.

Alle børn fik fra september 2009: formiddagsmad, frokost og eftermiddagsmad. Formiddagsmaden består typisk af rugbrød og frugt. Frokosten er meget varieret, men som udgangspunkt skal der være rugbrød med pålæg to dage om ugen og varm mad tre gange om ugen. I

Vævergården ansatte man en kok, som fik 33,7 time om ugen til at frembringe tre lækre, sunde, daglige måltider.

Der er naturligvis et budget for al den megen mad. Der er afsat 11 kroner og 60

øre pr. barn pr. dag til de tre måltider. Kokken i Vævergården skal daglig bespise 75 børn, og her er den første udfordring at finde ud af, hvor meget mad børn spiser? Nogle spiser som voksne, andre

Madplan for Vævergården uge 36

Frokost	Eftermiddag
Mandag: Broccolisuppe med flutes	Grahamsbrød med gulerod og vandmelon
Tirsdag: Rugbrød m. pålæg Kartoffelsalat	Rugbrød med torskerognsalat
Onsdag: Kalkungryde med grøntsager og ris	Knækbrød med leverpostej, banan og druer
Torsdag: Lasagne med grøn salat	Rugbrød med ost melon og gulerod
Fredag: Rugbrød med makrel, leverpostej, rosin, hamburgryg og ost.	Franskbrød med banan og æble

Kokken Klaus i færd med at tilberede risengrød til 75 mennesker.

næsten ingenting. Det er kokkens ansvar at få justeret indkøb og mad, så det svarer bedst muligt til det, børn og voksne faktisk spiser, og det er noget, der bliver justeret efterhånden som erfaringsgrundlaget vokser. Vævergården valgte at lægge ud med en 90% økologisk madordning. Det er mere, end kommunen kræver. Fra kommunens side er der lagt op til, at 50% af råvarerne skal være økologiske. For Vævergårdens vedkommende betyder det, at ambitionsniveauet muligvis skal

nedtones en smule henad vejen, hvis økonomien ikke kan bære et næsten helt økologisk køkken.

Kokken mødte ind hver morgen klokken 7.45 og begyndte dagens arbejde. Hun stod selv for planlægning af ugens måltider, indkøb, regnskab og naturligvis selve madlavningen. Inden hun tog hjem igen klokken 14.15 havde hun vasket alt op i den supermoderne industriopvaskemaskine, ligesom hun havde gjort børnenes eftermiddagsmad klar, sådan at pædagogerne bare kunne hente den.

Børnene var vældig tilfredse med maden, men af forskellige årsager forblev kokken ikke i Gladsaxe, så efter en periode måtte børnene have mad fra det centrale børnekøkken på Møllegården.

I den periode måtte personalet selv gå i køkkenet. For nok kom maden færdig og tilberedt. Men den skulle i køleskabet. Anrettes ved spisetid. Og der skulle også vaskes op bagefter. Efter en uge med daglig opvask efter 75 mennesker, kunne det konstateres, at de normale tallerkener og krus var blevet erstattet med ditto af plastic. Derfor var det en glædens dag, da Klaus tiltrådte som stedets nye kok den 1. december 2009.

Madbedømmelser

Børnene i Vævergården får god mad. De store børn smører selv deres mad, så de får det, de kan lide og i de mængder, de har behov for. De mindste i vuggestuen får deres mad smurt, og her gælder det, at børnene bliver nødet til at smage på dét, der serveres, men kan de ikke lide det,

får de naturligvis noget andet, ingen går sultne fra bordet. Der er naturligvis også opsyn med, at f.eks. muslimske børn ikke spiser af de typer pålæg, der indeholder svinekød. Der er ikke det store madspild, da de voksne spiser med i det omfang, der er mad nok.

Et af de største hit hos børnene er boller i karry. Augustin mente klart, at det burde Klaus lave til dem hver dag. Ingen grund til yderligere eksperimenter i dét køkken! Og de fleste børn tilsluttede sig jublende den tanke. Dog mente Simon nok, at Klaus en anden gang gerne måtte lade være med at komme æblestykker i karrysaucen, for det var dog en mærkelig ide. De fleste voksne, der har smagt kombinationen af karry og æbler vil nok give

kokken ret i, at det smager vældig godt sammen. Børns smagsløg er lidt anderledes end voksnes.

I en anden sammenhæng skulle de 5-6 årige børn fortælle om deres kompetencer, altså det, de selv og de andre børn, mente, de var gode til. Flere af børnene mente, de var gode til at spise, og det er der noget om.

De voksne i Vævergården spiser "pædagogisk". Det betyder, at de voksne får cirka 1/3 af en børneportion, mens de i øvrigt indtager deres normale, hjemmesmurte madpakker i deres pause. For der er som nævnt ikke beregnet ekstra kuverter til de voksne. De spiser den mad, som bliver til overs, fordi nogle børn er væk pga. sygdom, ferie eller noget helt

De 5-6 årige spiser boller i karry. Fra yderst til venstre i urets retning ses: Andreas, Isabella, Rasmus, Martin, Rebekka og Jonathan.

tredje. Det er forskelligt fra institution til institution, om de voksne spiser med i mindre omfang som i Vævergården, eller om de slet ikke spiser med. På Vævergården ser man sådan på det, at de voksne foregår børnene ved et godt eksempel, når de spiser med.

Det centrale Børnekøkken på Møllegården leverer både varm og kold mad til de dagtilbud i Gladsaxe, hvor der ikke har været mulighed for at skabe de rigtige køkkenfaciliteter. Normalt får institutionerne leveret mad mandag, onsdag og torsdag. De tre dage er maden varm. Tirsdag og fredag er der kold mad.

Det fungerede lidt anderledes i den periode, hvor Vævergården fik mad fra Det centrale Børnekøkken, fordi der kun var tale om en kortvarig vikarordning. Derfor bestod maden på Vævergården i den periode udelukkende af smørrebrød. Så både børn og voksne i Vævergården savnede duften af varm mad og nybagt brød i huset, og også af den grund var den nye kok ventet med længsel. Når kokken er syg, på kursus eller af anden grund er fraværende, får Vævergården atter mad fra Det centrale Børnekøkken på Møllegården.

Aktiviteter i hverdagen

Mandag og fredag er normalt udelegetage. Her tilbringer både små og store børn formiddagen på den store legeplads. Fordi Vævergården har både vuggestue og børnehave, kan børnene være overalt, men de mindste har fortrinsret til den ene af sandkasserne, så de ikke helt løbes over ende af alle de store børn. Foruden

sandkasser er der klatretræer, cykler, gynger og meget mere. Et par store blomsterkummer rummer også gode oplevelser. Nogle gange "bare" i form af fine blomster, andre gange i form af levende væsener såsom edderkopper og snegle, der midlertidig har taget bolig i kummerne. I et hjørne er en gammel, rådden træstub hjemsted for myriader af bænkebidere og andre spændende biller. Legepladsen er således både til leg og til oplevelse af naturen. Mens børnene leger ude, er en del af de voksne optaget af møder.

Under en rådden træstub viste der sig at bo et mylder af bænkebidere.

William på fire år viser, hvad han kan på gyngen. Det her kunne han ikke, da han kun var tre!

Klokken 11 er der frokost. Med egen kok på stedet ser planen nogenlunde ud som følger: mandag er suppedag. Tirsdag og fredag er der rugbrød med pålæg og måske en salat. Onsdag og torsdag er der varm mad.

Efter frokost bliver der tegnet, leget og spillet spil hos de store børn mandag og fredag. De små leger også normalt indendørs om eftermiddagen. Især om vinteren, hvor det er for koldt at være ude hele dagen.

Tilrettelagt leg

Det med legen er en sag for sig. Leg er barnets vigtigste aktivitet og virksomhed. Gennem legen lærer børnene at samarbejde, fortælle historier og være kreative. De viser deres forståelse for hverdagens gøremål i og udenfor hjemmet. Legen kan opstå spontant eller være foreslået af en pædagog. I dagtilbudene er det ofte sådan, at selv spontant opstået leg, i virkeligheden er tilrettelagt af en pædagog. Det er nemmest at forklare med eksempler.

Nogle ville kalde det fosterstilling, men her er det en sæl-stilling, og resultatet kom rent faktisk til at ligne en sæl! Og endnu mere naturligvis, da Mads havde klippet den ud og farvelagt den ud fra illustrationen i en bog om havets dyr.

De fireårige i Vævergården lavede i forbindelse med temaet om havet deres helt eget akvarium i hjørnet af stuen. Akvariet fik lov at fylde omkring seks kvadratmeter, og pædagogerne blev enige om, at i akvariet var det bedst at sætte den begrænsning, at kun to børn ad gangen måtte lege dér. Børnene lavede selv fiske-spil og andre sjove ting, som kun skulle bruges i akvariet. Og kun to af hver, f.eks to fiskestænger. En dag legede Katrine og Anton i akvariet, men Kajsa kom og ville gerne være med, og de to andre ville gerne have hende med. De spurgte deres pædagog, om de måtte lege tre derinde, og fik tilladelsen, men blev også samtidig lige husket på, at alt i akvariet var beregnet på kun to, så de skulle finde ud af at dele. Og det kunne de heldigvis godt.

En dag syntes Mads, det hele var lidt kedeligt. Pædagogen, Lone, spurgte, om han ikke kunne tænke sig at tegne en fisk til akvariet. Jo, det kunne Mads da godt, men så skulle det også være en STOR fisk! Lone gik ind og hentede Vævergårdens største papirark, og det endte med, at Mads krummede sig sammen i sæl-stilling og Lone tegnede udenom, hvorefter Mads kunne klippe sin store, vellignende sæl ud og farvelægge den. At være pædagog kræver både, at man kan tænke hurtigt, sætte i gang og styre et forløb.

Tirsdag, onsdag og torsdag er dage, hvor børn og voksne koncentrerer sig om et emne. Vævergårdens efterårstema i 2009 var "havet". I det projektorienterede arbejde bliver børnene inddelt i grupper på tværs af deres normale stuer. I projektarbejdet om havet var der f.eks en gruppe, der hed Vandmændene, mens en anden gruppe hed Krabberne.

Alle stuer i Vævergården har deres eget navn. Her er f.eks Mælkebøtten, Stjernestuen og Sommerfuglen. I "gamle" dage gik et barn på en bestemt stue. I dag er børnene inddelt efter alder i grupper med farver. Grupperne kan variere alt efter, hvad der arbejdes med, men som

udgangspunkt går de allermindste i lilla gruppe. De cirka 2-2½ årige går i pink gruppe. Rød gruppe er de cirka 2½-3½ årige. Grøn gruppe de cirka 3½-4½ årige, mens gul gruppe er de ældste børn i alderen cirka 4½-6 år.

På projektfrie dage og om eftermiddagen på projektdage må børnene være, hvor de vil. På tværs af grupper og stuer. Eneste regel er, at blødbørnene skal blive i stueetagen. I virkeligheden er det dog kun en håndfuld af børnene, der cirkulerer på tværs af grupper og stuer, de fleste børn forbliver helst, der hvor de plejer at være.

Når børnene skal arbejde med projekter, er det nødvendigt med gruppeinddelingen, der både går efter alder, evner og interesser, for de 1-årige skal naturligvis arbejde meget anderledes end de 6-årige.

Mads og Anton fra grøn gruppe laver havmåger af papmaché, 2009.

Og da børnene i Vævergården allerede rykker op i børnehaven som 2½-årige, kan det godt være, at de 2½-årige skal lave projekter sammen med vuggestuebørnene i stedet for sammen med de lidt ældre børn i børnehaven.

Vuggestuernes hverdag

Vuggestuebørnene er fordelt på to stuer. De mindste på ½-1½ år, og de større på op til 2½-3 år. I november 2009 var der 12 helt små børn og 14 af de lidt større, når altså ikke H1N1-influenzaen periodisk fik nedlagt mere end halvdelen af børnene på én gang.

En typisk dag uden DAP-projekter ser sådan ud: børnene møder ind, får hjemmesko på, leger ved bordene med f.eks.

puslespil, biler og værktøj. Ved ni-tiden er de fleste børn kommet, og så er det tid til Bjørnestuens bjørnegymnastik. Det foregår til musik fra Sigurds Bjørnetime 3. Både børn og voksne får rørt kroppen godt igennem ved at hoppe, danse, lave fagter, lave englehop, gå baglæns, kravle osv. Jeres udsendte gemte sig bag kameraet og nøjedes med at se på, endnu et krav er hermed føjet til listen over krav til en pædagog anno 2009/2010, hun/han skal være i fysisk god form – alternativt bliver hun det nok hurtigt...

Efter gymnastikken er der morgensang. Og da alle børn gerne vil vælge, foregår det på pædagogisk vis efter "Okker-gokker-metoden", og hvis én trænger særligt til at få lov til at vælge,

fordi barnet måske var ked af at blive afleveret, kan en dreven pædagog få "den beskidte luf" til at ende nøjagtigt på det barn, der har mest brug for det. Det er nu ikke Okker-gokker, der bruges mest i Vævergården, her bruges i stedet remsen: "Oppe i gardinerne, hænger appelsinerne, mændene og konerne, spiser af citronerne". Til sangene hører både genstande, der illustrerer sangens indhold, og fagter.

Når der er sunget, og børn og voksne har konstateret, hvem der er til stede den dag, er der frugt og rugbrød. Og så er det tid at komme ud at lege.

Alle børn i Vævergården kommer ud at lege dagligt. Det er nødvendigt, for børn har en enorm energi, men rummene i Vævergården er ikke ret store. Så det, der foregår inde, skal være nogenlunde stille. Bjørnegymnastikken fungerer rigtigt godt i de små rum, men skal der løbes og virkelig bruges stor energi, er det udenfor, det foregår.

Vuggestuebørnene kommer ud at lege omkring 9.30 og kommer ind igen ca. 10.45, hvor de lige kan nå at få al overtøjet af, få vasket hænder, evt. få skiftet ble, og så er det frokosttid kl. 11.

Efter frokost leges der inde. Og lige inden sovetid kl. 12, er der tit brug for endnu en omgang bjørnegymnastik, sådan at lidt af energien fra frokosten kan blive krudtet af inden sovetid.

Sovetid

For alle børn i Vævergården gælder det, at tiden mellem 12 og 14 er sovetid. Det betyder ikke, at alle børn sover. De ældste børn sover ikke længere til middag, men

Bertram har valgt en sang om en krokodille, der æder tre små aber. På hånden har han derfor en stor krokodille, og på gulvet foran ligger tre aber, som han fjerner efterhånden som hver enkelt abe bliver sunget ud af sangen.

leger stille eller er udendørs. Nogle børn hviler måske blot en time. Man "sitter" ikke på børnene for at få dem til at sove. Hvis de ikke er trætte, hviler de blot en time, og bliver derefter taget op igen. De mindste sover normalt to gange om dagen, og de sover efter deres egen rytme. Men når barnet passerer de magiske to år, træder en regel i kraft om, at børn over to år ikke må ligge fastspændt i en barnevogn, med mindre det er under konstant opsyn. Det betyder, at børnene herefter skal kunne klare sig med middagssøvnen alene, og at den skal foregå liggende i soveposer på gulvet indendørs.

Der er færre pædagoger i vuggestuen om eftermiddagen, end der er om formiddagen. Når børnene sover, går noget af

Både to-årige og tre-årige sover sammen på den ene af vuggestuens stuer.

personalet hjem. Efter sovetid skal børnene have eftermiddagsmad, og så bliver der leget rolige lege på stuerne indtil de bliver hentet igen.

Vuggestuebørnene er naturligvis også underlagt den nye DAP-pædagogik og har temaer, som kører over længere tid. Temaet om havet var fælles for samtlige børn i Vævergården. I vintermånederne var der nye temaer, men her var de forskellige fra børnegruppe til børnegruppe.

Samtaler i børnehøjde

I 1980'erne kom Star Wars-filmene og blev det store hit blandt de mere avancerede teenagere. I dag er Darth Vader, R2D2 og kompagni blevet samtaleemne blandt de fire-årige, og i f.eks Hennes & Mauritz følges temaet op på bluser mm. til børn mellem 4 og 6 år, hvilket bestemt kom bag på jeres udsendte, som netop var ung i 1980'erne.

En fire-årig pige havde mødt en ægte zombie. En jævnaldrende dreng undrede sig: "Hvorfor blev du så ikke ædt?" Det viste sig, at pigens forældre heldigvis havde været lige i nærheden, og havde reddet hende. For dem, som ikke kender til zombier, kan et klip fra Wikipedia hjælpe: en zombie er en afdød person, genoplivet uden bevidsthed og enten underkastet den ansvarlige nekromantikers vilje som slavearbejder, eller ensporet fokuseret på at spise hjerner.

Ferietid er børnetid. Hjemkommet fra efterårsferien 2009 kunne Elias berette, at han havde været i Disneyland, Katrine

havde været i Tivoli og Jeppe havde været i Spanien, hvor han havde stået på en vulkan, men den var altså ikke i udbrud.

Jeppe kunne i øvrigt også fortælle, at han ønskede sig en dinosaur med styr til og sværd i julegave. Lone spurgte overrasket: "Kan man få det?", hvortil Jeppe med overbærenhed i stemmen svarede "Ja da". Selv pædagoger kan åbenbart have svært ved at følge med...

Slyngveninderne Anna og Sofie går i gul gruppe, bor tæt på hinanden, skal begge starte i SFO til sommer og begynde i 0. klasse efter sommerferien 2010. De snusfornuftige piger fortalte, at de ikke vidste, om de kom i samme klasse, men at de ellers ville ses i alle frikvartererne. I øvrigt havde de karriereplanerne i orden, således skulle de have egne kaniner i Klub 144, når de kom i 3. klasse, og når de begge to fik børn, indbefattede fremtidsplanerne også at gå i samme mødregruppe...

Det var i øvrigt selvsamme piger, der fortalte om forskellen på en skater- og en cykelhjelm. En cykelhjelm kan slå tusind revner, hvis man falder på den. En skaterhjelm derimod er foret med gummi, og den er derfor meget mere sikker. Bare til orientering, hvis der også skulle være andre, der ikke lige vidste det. Det er nemlig godt at vide, når man laver tricks på en cykel eller et løbehjul.

I forbindelse med et besøg på Bagsværd Skole for de store børn, der skulle begynde i SFO dér på stedet, kom der også et replikskifte af de bedre. En af pigerne spurgte: "Hvor ligger Bagsværd Skole egentlig?" Simon svarede prompte:

Hanne med de 1½-3-åriges akvarium. Børn på 1½ år bruger en anden slags maling og teknik end dem på 2 eller 3 år, så akvariet med dets fisk rummer et utal af teknikker og stor viden om, hvad børn skal kunne, og hvad det enkelte barn rent faktisk kan.

"Bagsværd Skole, det er lige ved siden af den kirke, hvor jeg blev døbt!" Og Martin supplerede udtalelsen med følgende kommentar: "Og dér, hvor Jesus blev døbt!" Om pigen, der spurgte, blev klogere, vides ikke...

Traditioner

Hvis der er noget, der er omgærdet med mange traditioner i Danmark, er det julen. Og julen fejres naturligvis også i institutionerne. Hver stue på Vævergården har sine egne traditioner. De ældste børn går hvert år lucia for alle de andre børn og de af forældrene, der har tid, lyst og lejlighed til at komme og overvære den store begivenhed. Og hver dag op til jul sender julenissen én eller anden besked til

børnene. En dag havde den f.eks deponeret en pose pebernødder i Anne-Grethes støvle, en anden dag kom et brev flyvende ned fra himlen midt ude i Aldershvileparken med besked om, at der vankede risengrød til frokost.

Også de fire-årige hos Lone fik daglige beskeder fra nissen. Beskederne lå i kræmmerhuse formet af store blade, fundet i Aldershvileparken. Hos de fire-årige havde flittige forældre og Lone pyntet stuen op til jul d. 30. november først på aftenen, sådan at alt var klart, når børnene mødte 1. december. Stuen kan ikke beskrives med ord. Et billede af blot et udsnit af pynten er nødvendigt.

I grøn gruppes stue blev der virkelig pyntet op til jul! Helt vildt med guirlander, troldegren med kugler og alt muligt andet. Det havde taget flere voksne et par fornøjelige timer at forvandle stuen til juleidyl.

Overalt i Vævergården starter dagen for alvor kl. 9 med morgensang. I december sad vuggestuebørnene omkring et fint juletæppe med juledekoration, kalenderlys, julemænd og sang både sange og salmer.

Også her er DAP inde i billedet. Når børnene forlader Vævergården forventes det, at de ved noget om danske højtider og traditioner. At de kan enkelte julesange og –salmer. Målet om at børnene helst skal kunne genfortælle en historie, inden de forlader institutionen lader sig også på bedste vis kæde sammen med alle julens gode lejligheder for højtlesning, hvor børnene kan lære at referere for hinanden.

Fastelavn er endnu en højtide, der fejres overalt i Vævergården. Tønderne bliver malet af børnene selv. Der bliver lavet fastelavnsris med fin pynt og masker. På dagen er forældre og bedsteforældre velkomne til at overvære tøndeslagningen, og en del tager imod tilbudet.

Skoleforberedelse

Børn i Gladsaxe starter normalt i SFO, altså Skole-, Fritids-Ordning, 1. juni i det år, hvor de fylder seks år. Efter sommerferien begynder de i børnehaveklasse. Børnehaveklassen er i dag obligatorisk for alle landets børn. Inden da har børnene i Gladsaxe været igennem et længerevarende indskolingsforløb i børnehaven,

som skal sikre, at børnene får en god og tryk skolestart. Indskolingsforløbet starter ½ år inden overgangen til SFO, dvs. i januar. En af forældrene fra Vævergården har udtalt: ”Jeg synes, det er meget fint, at de starter i SFO, inden de starter skole, så det hele ikke kommer på én gang. Jeg synes, der har været et flot samarbejde mellem Bagsværd Skole og Vævergården”. Indskolingsforløbet er netop nu (februar 2010) fulgt op med en rapport, så politikerne kan beslutte, om det er den nuværende vej, der skal følges de kommende år.

I indskolingsforløbet lærer børnene deres efternavne og adresser, hvis de ikke allerede kender dem. De bliver spurgt ud om deres familier, f.eks om forældrenes job eller storesøsters interesser. Nogle børn fortæller om deres husdyr. Således havde Oliver og hans storesøster f.eks to rotter, og Valdemar, som havde været hjemme hos Oliver, kunne supplere fortællingen om, hvor søde de to kælerotter var.

Det er også bedst at kunne skrive sit eget navn, inden man kommer i skole. Det bliver trænet ihærdigt i månederne inden skolestart. Så er det, det er bedre at hedde Piet end Jonathan, hvis man nu ikke lige allerede har lært at skrive sit navn, hvilket både Piet og Jonathan i øvrigt havde. Nogle børn kan næsten alle bogstaverne, og kan skrive lange vrøvlord. De er endnu et skridt nærmere på at knække læsekoden.

En af de ting, skolen gerne vil have med i fokusbarnskufferten, er en tegning, som forestiller barnet og dets familie. Det kræver god finmotorik og sans for

detaljer at kunne tegne et genkendeligt portræt af et andet menneske. Prøv selv. Det er svært! Går far egentlig med briller? Har mor mørkt eller lyst hår? Er morfars kendetegn en pibe eller måske en skovl eller en hækkeklipper? Skal katten, kaninen eller rotten med på familie billedet? De børn fra Vævergården, der skal videre til Bagsværd Skole, vil genfinde deres familieportrætter udstillet den dag, de begynder i skolen.

Skolerne vil også gerne have udtalelser om og kompetenceskemaer for hvert enkelt barn. Kompetenceskemaet er forsynet med et billede af barnet, og under det er to kolonner. I den venstre kolonne skriver pædagogen fem ting, som barnet selv synes, han/hun er god til. I højre kolonne er der plads til, at de andre børn fortæller, hvad de synes, han/hun er god til. Ud over Nintendoer, som var ret gennemgående, var der børn, der selv syntes, de var gode til at samle penge, spise, klatre i træer, skrive bogstaver, svømme og så videre.

I året op til at barnet skal i skole, er der også to forældresamtaler, som skal sikre barnet bedst mulig støtte i dets udvikling fra børnehavebarn til skoleelev.

Som led i skoleforberedelserne kommer børnene desuden på besøg på skolerne. 11. marts 2010 var otte børn fra Vævergården således på udflugt til Bagsværd Skoles SFO sammen med en mængde andre børn fra andre institutioner, der ligeledes skulle starte i SFO'en i maj. Børn og medbragte pædagoger plus jeres udsendte fotograf og skribent, blev derefter sendt på stjerneløb rundt på

Dagens helte var de børn, der kendte legepladsen på forhånd. Her var Jonathan, Valdemar, Anna og Sofie heldige, for de har større søskende på skolen, og kender derfor omgivelserne. Især Jonathan var fortrolig med legepladsen. Her spurter Jonathan afsted for at komme ind og hente næste post.

Ikke lutter lagkage

Ikke alle børn trives lige godt i et dagtilbud. Nogle har særlige behov for støtte. DAP er en såkaldt anerkendende pædagogik, og som vi allerede har set, betyder det, at det enkelte barn og dets personlighed er i fokus, men selv pædagoger kan ikke altid udrette mirakler i en presset hverdag, og der er ind imellem børn, som har brug for andet og mere, end det almindelige dagtilbud kan tilbyde.

Her kommer Børne- og Kulturforvalt-

SFO'ens kæmpestore legeplads. Et stjerne-løb er et løb, hvor man efter hver løst opgave, vender retur til udgangspunktet, hvor man henter en ny opgave eller post, der skal løses. For voksne med gamle ben var det en fysisk udfordring. Børnene elskede det! Ganske enkelt. De af børnene, der allerede havde større søskende på Bagsværd Skole, var bedst stillet i forhold til at løse opgaverne, for de gik ud på at finde bestemte steder i skolegården ud fra billeder af en detalje f.eks en gynge eller et grantræ. Og der var bestemt børn, der kendte hver en krog af legepladsen i forvejen. Dagen blev afsluttet med både sunde slikposer og friskristede pølser og brød fra Bagsværd Skoles helt egen bålplads.

ningen og naturligvis først og fremmest politikerne på banen igen. For ingen børn bliver tabt i systemet. Der er samlet en hel tyk mappe som kaldes Tilbudsviften, og som rummer de tilbud, kommunen har for børn og unge med behov for støtte.

Langt de fleste børn med vanskeligheder kan hjælpes i institutionerne. Der findes også børn, der ikke trives i store grupper, og som derfor ikke kan finde sig til rette i et børnehus af Vævergårdens størrelse. Men Gladsaxe Kommune har også mindre institutioner, f.eks Bagsværd Børnehave, hvor der kun er plads til 20 børn, og hvor der er mere ro for de børn, der har det behov.

På vej

For pædagoger, som blev uddannet tilbage i 1970'erne og 80'erne, kan alle de nye regler og opgaver godt føles som topstyret ensretning uden plads til ret megen leg og det bare at være barn. Det kan, alt efter øjnene, der ser, også være rigtigt. Eller forkert. Faktum er, at pædagogikken tilpasser sig det omliggende samfunds krav hen over årene. I 1950'erne var der brug for en masse voksne på fabrikkerne, i industrien. Senere blev samfundets behov anderledes. I dag styrer vi mod et videnssamfund, og det at opdrage børn til at søge og tilegne sig viden bliver derfor én af topprioriteterne. Og som altid starter prægningen af børnene fra de er helt små. I vuggestuen.

Det er fredag, og fredag har børnene lov at tage en legeting med hjemmefra. Næsten alle de store drenge har deres Nintendoer med. En Nintendo er en lille spillemaskine. Koster en mindre bondegård, men stort set alle, både piger og drenge har én, når de bliver 5-6 år. Har de ikke en Nintendo, har de i hvert fald nok en PS2'er, en Play Station eller en anden spillemaskine. Men Nintendoen er største hit, og betyder især meget for drengene.

Hjemme hos Rasmus havde de indbrud. Dagen efter fortalte Rasmus, hvordan hans mor var kommet hjem til et syndigt rod og havde troet, det var Rasmus og hans to ældre søskende, der havde raseret hjemmet. Indtil hun havde set den knuste havedør. Fortællingen gik glat indtil Rasmus skulle fortælle, hvad der var blevet stjålet. "De stjal vores Nintendoer... og Nintendoer... og Nintendo-spil... og mors og fars arbejdscomputere... og vores Nintendoer". Nintendoer er uden tvivl letomsættelige, men hvis tyvene blev fanget, skulle de stilles ansigt til ansigt med de små mennesker, hvis liv de i hvert fald midlertidigt vender op og ned på. Bagest til venstre ses Rasmus med sin Nintendo, inden den blev stjålet.

Her og nu år 2010 er Gladsaxes dagtilbud midt i en pædagogisk omstillingsproces, og det kan godt føles ganske overvældende for selv den bedste pædagog. Som en pædagog sagde, så betyder DAP-pædagogikken lige her og nu, at institutionen ikke bruger Natur- og Sejlklubben så meget som tidligere. Men når den nye pædagogik fungerer som en integreret del af hverdagen, og alle har fået de grundlæggende tanker ind på ryggraden, vil der formentlig atter blive rum og plads i hverdagen til at udnytte tilbud som for eksempel dem, Natur- og Sejlklubben stiller til rådighed. Vi er der ikke helt endnu. DAP er heller ikke fuldt indført i Vævergården førend ultimo 2010. Men vi er på vej!

Tak

Denne artikel var aldrig blevet til noget uden et fantastisk samarbejde med Gladsaxe Kommunes Børne- og Kulturforvaltnings afdeling for Dagtilbud, i denne sammenhæng især tak til Annette Qvist Jeppesen og Niels Erslev, de mange dygtige pædagoger i Vævergården, Vævergårdens leder, Anni Jensen, og ikke mindst de skønne børn, som hver især har bidraget lidt eller meget til fortællingen fra det virkelige liv anno 2009/2010. Jeg selv har gået i børnehaven stort set en dag om ugen fra oktober til og med februar, og har dermed oplevet både vuggestuebørnenes, de 4 åriges og 5-6 åriges hverdag på nærmeste hold.

Kilder

Folkebladet for Gladsaxe Kommune
16/9-1965: *To gamle ejendomme blev til to børneinstitutioner*

Gladsaxe Kommunes Byggesagsarkiv
for matrikel 14mn Bagsværd

Gladsaxe Kommunes beretning
1965/66

Landsarkivet for Sjælland skødegen-
parter indtil 1976 for matrikel 14mn
Bagsværd

Internetopslag på Aslaug Finsen
Børn&Unge, 2003/51 – Historisk tema
om blandt andet pædagogiske retninger
Utrykte erindringer fra Nanna Ras-
mussen og Mia Nissen skrevet som bidrag
til en bog om daginstitutionernes tidlige
historie i Gladsaxe (endnu ikke udkom-
met), venligst lånt og brugt med tilladelse
fra Peter Christiansen

Målsætning for daginstitution og
dagpleje, 2000

Fra plan til praksis. Omsætningsdel for
målsætning for daginstitution og dag-
pleje, 2000.

DAP 1. Praksishæfte. Projektarbejde i
børnehøjde, 2008

Tanker bag en plan – en læreplan,
2000

Pædagogisk arbejde på vej i anerken-
dende retning, 2004

DAP – projekt 2005-2007, 2005

Samarbejde – evalueringsrapport af en
fælles indsats overfor børn og unge, 2006

Rapport med evaluering af indsko-
lingsforløbet, 2010

Bagsidefoto: Børn fra Vuggestuen Saxen på vej
ud på en lille køretur i omegnen. Børnene fik fuld
beklædning i den tid, de var i vuggestuen. De større
børn havde såkaldte "montydragter" til udebrug,
som det ses på billedet. Montydragterne havde
navn efter Montgomery og mindede lidt om de
engelske flyveres uniformer. Børnene sidder i en af
de vogne, som kommunens arkitekt, Erik Baggesen,
designede, og som alle institutioner i Gladsaxe
brugte i 1940'erne og 50'erne. Fotografiet er fra
1945 og doneret af Thorkild Hansen.

PÅ VEJ – børneliv i Gladsaxes
daginstitutioner gennem 149 år

© Gladsaxe Kommune, Byarkivet
1. udgave

Tekst: Charlotte Voss og Eva Molin

Fotos: Eva Molin

Layout: Gladsaxe Kommune, Jette Klingsholm

Tryk: Gladsaxe Kommune

Oplag: 3000

Gladsaxe Kommune
Gladsaxe Byarkivs Lokalhistoriske Afdeling
Hovedbiblioteket
Søborg Hovedgade 220, etage 3
2860 Søborg

gladsaxe.dk
E-mail: csfemo@gladsaxe.dk
Telefon: 39 57 61 01